

Årsberetning

Varde Kommune
2017

Varde
Kommune

Indholdsfortegnelse

Borgmesterens forord	4
Påtegninger.....	5
Ledelsens påtegning	5
Den uafhængige revisors erklæring	5
Kommunens årsberetning 2017.....	6
Ledelsens årsberetning	6
Udvalgsbemærkninger	13
Udvalgte nøgletal	41
Kommunens årsregnskab 2017	42
Anvendt regnskabspraksis	42
Regnskabsopgørelse - udvalgsopdeling af driftsudgifter	49
Regnskabsopgørelse - funktionsopdelt.....	50
Balance.....	51
Finansieringsoversigt	53
Noter til driftsregnskab og balance	55
Kommuneoplysninger	64

Borgmesterens forord

2017 var på mange måder et travlt år i Varde Kommune.

I juni indviede vi museet Tirpitz, der på rekordtid har vist sig som en kæmpe gevinst for vores område, og det vil forhåbentlig fortsætte med at smitte positivt af på vores lokale erhvervsliv i mange år fremover.

I efteråret var der kommunalvalg, og det har selvsagt kunne mærkes i alle dele af en kommunal organisation som vores. Det blev til en relativ stor udskiftning af byrådsmedlemmerne, og det nye byråd har allerede udtrykt masser af ideer til, hvad der skal ske i de kommende år.

Kommunens midler har selvsagt afgørende betydning for de prioriteter, som Byrådet kan lave. Vi kan konstatere, at 2017 har været et regnskabsmæssigt godt år og med de udfordringer, vi står over for i forbindelse med udligningsreformen, er det vigtigt, at vi har et godt udgangspunkt for 2018.

En sund økonomi er alt afgørende for, at vi kan løse de opgaver, vi er sat i verden for.

På vegne af byrådet i Varde Kommune.

Erik Buhl Nielsen
Borgmester

Påtegninger

Ledelsens påtegning

Udvalget for Økonomi og Erhverv har den 4. april 2018 aflagt Varde Kommunes årsregnskab for 2017 til Byrådet.

Årsregnskabet bygger på de obligatoriske oversigter og redegørelser, der skal aflægges i overensstemmelse med Lov om Kommunernes Styrelse og reglerne i Økonomi- og Indenrigsministeriets Budget- og regnskabssystem for kommuner.

Vi anser den valgte regnskabspraksis for hensigtsmæssig, således at årsregnskabet giver et retvisende billede af kommunens aktiver og passiver, finansielle stilling samt årets økonomiske resultat.

I henhold til Styrelseslovens § 45 overgiver Byrådet hermed regnskabet til revision.

Varde Kommune, den 10. april 2018

Erik Buhl Nielsen
Borgmester

Mogens Pedersen
Kommunaldirektør

Årsregnskabet er godkendt i Varde Byråd den 29. maj 2018

Erik Buhl Nielsen
Borgmester

Mogens Pedersen
Kommunaldirektør

Den uafhængige revisors erklæring

Indsættes efter revisionens afslutning i maj måned 2018.

Kommunens årsberetning 2017

Ledelsens årsberetning

Indledning

Årsberetningen giver en status over Varde Kommunes økonomi samt et overordnet indblik i, hvordan 2017 er gået.

Det er målet, at årsberetningen skal være informativ, overskuelig og let tilgængelig, så læseren kan få et overblik over kommunens regnskab samlet såvel som fordelt på de enkelte udvalgsområder.

Beretningen bliver indledt med *Økonomisk resultat for 2017*, som giver det overordnede billede af de økonomiske resultater for 2017. Herefter følger et afsnit med udvalgte nøgletal, der overordnet kort orienterer om Varde Kommune.

Fagudvalgene bliver beskrevet i særskilte kapitler med en beskrivelse af de væsentligste aktiviteter samt de helt overordnede økonomiske oplysninger.

De afsluttende kapitler indeholder en beskrivelse af kommunens regnskabspraksis samt regnskabstabeller med tilhørende noter og oversigter.

En mere detaljeret gennemgang af økonomien, fremgår af *Årsregnskab 2017 med specifikationer*. Både årsberetningen og årsregnskabet ligger på vores hjemmeside www.vardekommune.dk/regnskab

Økonomisk resultat for 2017

Varde Kommune kommer ud af 2017 med et bedre driftsresultat end budgetteret. Det samlede driftsresultat viser et overskud på 151,1 mio. kr. mod et budgetteret driftsoverskud på 134,7 mio. kr.

I det budgetterede driftsoverskud er der taget højde for budgetoverførsler til 2018 på 69,5 mio. kr. Overførslerne er steget med 4,8 mio. kr. fra 2017 til 2018.

I forhold til det korrigerede budget viser serviceudgifterne et mindre forbrug i regnskab 2017 på 18,4 mio. kr. Mindreforbruget skyldes primært mindreforbrug på Forsikrings- og Risikostyringsområdet samt mindreforbrug i puljer afsat under de enkelte udvalgsområder. Stigningen i budgetoverførslerne på 4,8 mio. kr. medfører et lavere opgjort mindreforbrug.

Udgifterne til medfinansiering af det regionale sundhedsvæsen viser et merforbrug på 0,2 mio. kr.

Udgifterne vedrørende overførselsudgifter viser et merforbrug på 5,3 mio. kr. Det er særligt under området Revalidering og ressourceforløb, at der er stigende udgifter, hvilket blandt andet skyldes ændret lovgivning.

Udgifterne til forsikrede ledige viser et mindreforbrug på 1,6 mio. kr.

På drift af ældreboligområdet er der et merforbrug på 0,1 mio. kr.

Udgifterne til renter viser et mindreforbrug på 2,2 mio. kr.

Samlet et driftsresultat der er 16,4 mio. kr. bedre end det korrigerede budget for 2017. De samlede anlægsudgifter udgør 51,5 mio. kr., hvilket er 12,0 mio. kr. mindre end det korrigerede budget.

Det samlede overførselsbeløb på anlægsprojekter er steget med 33,3 mio. kr. fra 2017 til 2018, så de nu udgør 78,2 mio. kr.

Årets resultat er samlet set tilfredsstillende, og i de følgende afsnit med udvalgsbemærkninger kan du læse mere om udvalgenes økonomi og aktivitet i 2017.

Overordnede indtægter og udgifter for regnskabsåret 2017

Varde Kommunes indtægter består af skatteindtægter som indkomstskat, selskabsskat og ejendomsskat. Herudover har Varde Kommune indtægter fra tilskuds- og udligningsordninger samt indtægter fra drifts- og anlægsområdet som eksempelvis brugerbetaling fra forskellige servicetilbud.

Varde Kommunes udgifter består af driftsudgifter og anlægsudgifter.

Driftsudgifterne består af udgifter til overførsler og udgifter til opretholdelse og udvikling af de serviceydelser, som kommunen tilbyder borgerne, for eksempel børnepasning, ældrepleje, genoptræning, undervisning i folkeskolen med videre.

Anlægsudgifter består blandt andet af udgifter til opførelse af bygninger, forbedringer af ejendomme, anskaffelser af nyt materiel og vedligeholdelse af veje og naturområder samt videreudbygning af cykelstier.

Af tabel 1 fremgår fordelingen af Varde Kommunes indtægter og udgifter fordelt på det oprindelige budget, det korrigerede budget samt regnskab 2017.

**Varde Kommune
Årsberetning 2017**

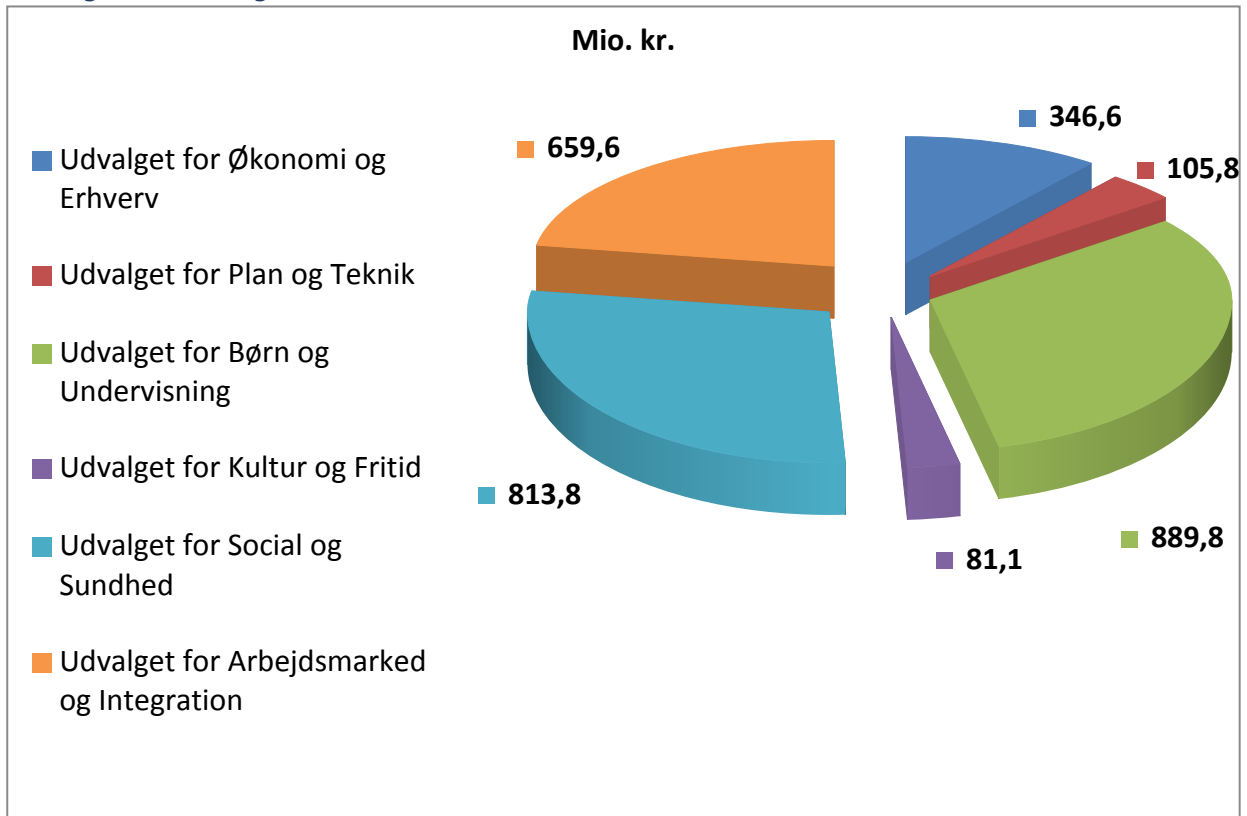
Tabel 1. Varde Kommunes indtægter og udgifter i 2017 i nettokroner.

Mio. kr.	Oprindeligt budget 2017	Korrigeret budget 2017*	Regnskab 2017	Rest budget efter overførsler
	(- = indtægt og + = udgift)			
Skatteindtægter	-2.259,8	-2.265,3	-2.265,9	-0,6
Tilskud og udligning	-792,8	-787,0	-786,3	0,7
Indtægter i alt	-3.052,6	-3.052,3	-3.052,2	0,1
Driftsudgifter (netto)				
Serviceudgifter	2.107,7	2.111,4	2.093,0	-18,4
Medfinansiering af det regionale sundhedsvæsen	173,8	171,2	171,4	0,2
Overførselsudgifter	596,5	585,5	590,8	5,3
Forsikrede ledige, mm.	58,2	57,2	55,7	-1,6
Ældreboliger	-14,8	-15,1	-15,0	0,1
Nettorenter	8,7	7,4	5,2	-2,2
Udgifter i alt	2.930,1	2.917,6	2.901,1	-16,5
Driftsresultat (- = overskud)	-122,5	-134,7	-151,1	-16,4
Anlægsudgifter (netto)	93,2	63,5	51,5	-12,0
Resultat af det skattefinansierede område	-29,3	-71,2	-99,6	-28,4

* Forskellen mellem det oprindelige budget og det korrigerede budget består af godkendte tillægsbevillinger. Derudover er budgetoverførsler til 2018 trukket fra.

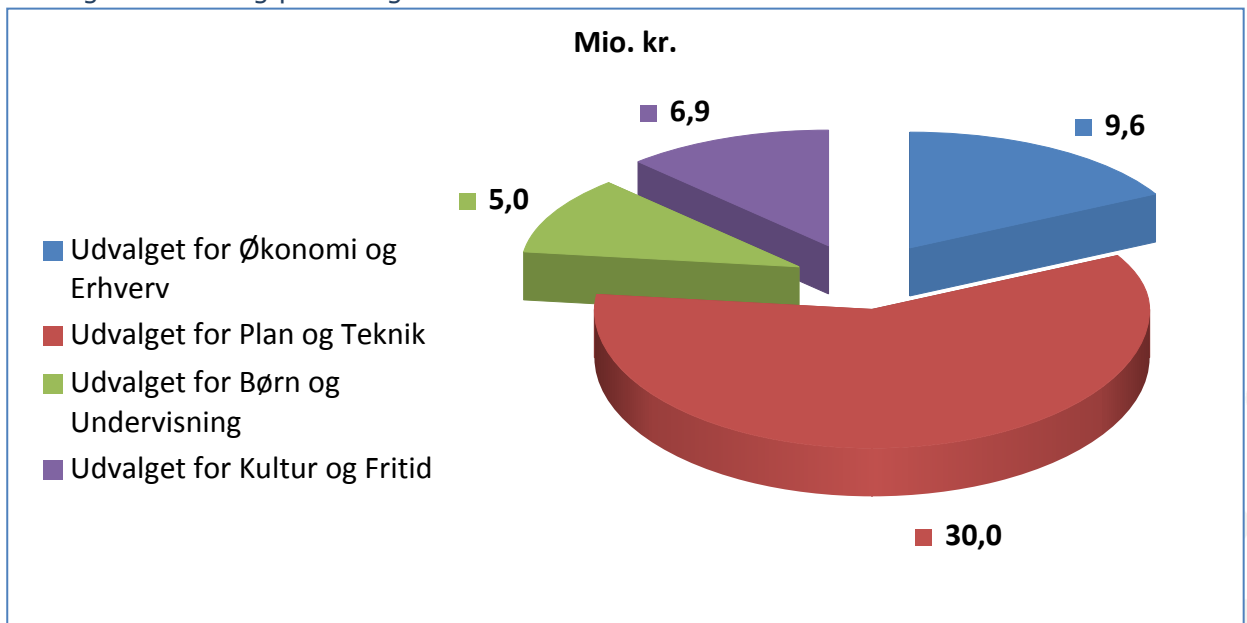

Udvalgenes forbrug til drift i 2017:

Figur 1. Nettodriftsudgifter i hele mio. kr. fordelt pr. udvalg

Udvalgenes forbrug på anlæg i 2017:

Figur 2. Nettoanlægsudgifter i hele mio. kr. fordelt på udvalg

Det samlede anlægsbudget for 2017 udgjorde 141,7,0 mio. kr. Heraf er der anvendt 51,5 mio. kr., 78,2 mio. kr. er overført til 2018 og 12,0 mio. kr. er tilgået kassebeholdningen. Den relativt store overførsel skyldes tidsforskydninger på en række projekter, idet der i 2017 var et midlertidigt anlægsstop i Varde Kommune.

Balancen

Balancen ultimo 2017:

Mio. kr.	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Aktiver		
Anlægsaktiver	1.142,6	1.195,0
Finansielle aktiver	1.177,3	1.132,1
Omsætningsaktiver	227,6	227,9
Likvide aktiver	169,2	102,2
I alt	2.716,7	2.657,2
Passiver		
Hensættelser	493,9	381,4
Langfristet gæld	790,3	837,1
Kortfristet gæld	538,0	529,6
Egenkapital	894,5	909,1
I alt	2.716,7	2.657,2

Balancen ultimo 2017 viser en stigning i de likvide aktiver på 67,0 mio. kr. Stigningen består af tilgang fra kursreguleringer på 7,4 mio. kr. samt tilgang fra årets regnskabsmæssige resultat på 99,6 mio. kr. Herfra skal trækkes kapitalanvendelse til nettoafdrag på langfristet gæld med 33,0 mio. kr. samt kapitalanvendelse til øvrige finansforskydninger med 7,0 mio. kr.

Den registrerede værdi af anlægsaktiver er faldet med 52,4 mio. kr. fra 2016 til 2017 som en følge af de årlige afskrivninger på bygninger og tekniske anlæg.

Finansielle aktiver er steget med 45,2 mio. kr. fra 2016 til 2017, hvilket primært skyldes øget værdiansættelser af forsyningsselskaberne Varde Kloak og Spildevand A/S, Varde Varmeforsyning A/S samt Varde Vandforsyning A/S.

Hensættelserne i regnskabet 2017 er markant højere end i regnskabet 2016. Årsagen er primært ændrede beregnings principper for opgørelse af forpligtelse på såvel aktive som passive tjenestemænd. Denne hensættelse er steget med 104,5 mio. kr. i 2017, så den nu udgør 393 mio. kr.

Derudover er der hensat 8,0 mio. kr. til arbejdsskadeerstatninger, idet vi er selvforsikret på dette område. Den samlede hensættelse til arbejdsskadeerstatninger udgør 100,9 mio. kr.

Den langfristede gæld er faldet med 46,8 mio. kr. i 2017. Faldet skyldes dels nettoafdrag med 33,0 mio. kr., indeksregulering med 2,1 mio. kr. samt en forbedret markedsværdi på swaftaler med 11,7 mio. kr.

Den kortfristede gæld stiger, som en følge af periodeforskydninger mellem årene.

Samlet set en egenkapital, der falder fra 909,1 mio. kr. ultimo 2016 til 894,5 mio. kr. ultimo 2017.

Øvrige forhold

Udvikling i antal fuldtidsansatte

Lønudgiften udgør 1,53 milliarder kr. svarende til 73,1 procent af de samlede serviceudgifter. Der har netto været 2 færre fuldtidsansatte personer i 2017 end i 2016. I 2017 har der i alt været 3.407 fuldtidsansatte. Sammenligningstallene for 2016 og 2015 er henholdsvis 3.409 og 3.413 fuldtidsansatte.

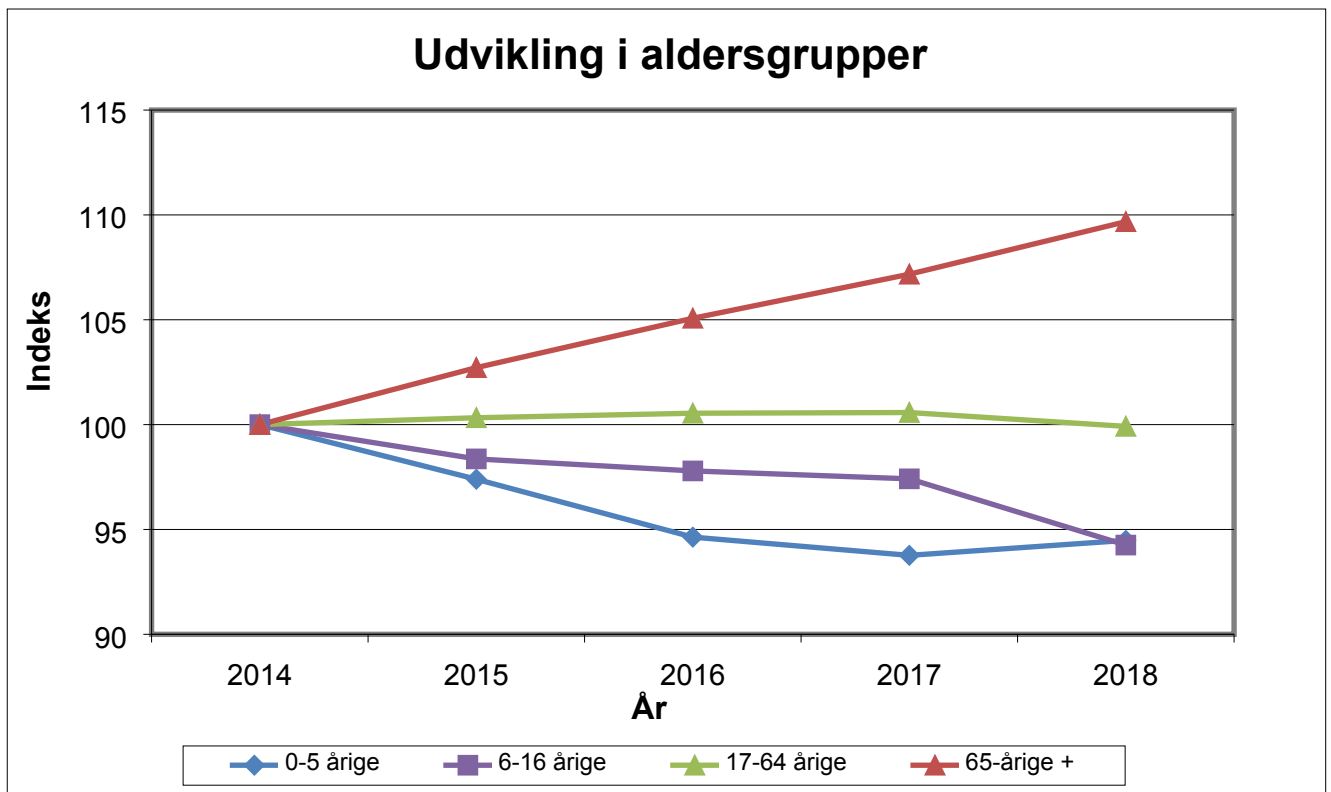
Udvikling i indbyggertal

Varde Kommune har 50.301 indbyggere pr. 1. januar 2018, hvilket er et fald på 151 indbyggere i løbet af 2017.

De seneste fem år er indbyggertallet netto steget med samlet 344 personer.

Alder/år	Indbyggertal pr. 1. januar				
	2014	2015	2016	2017	2018
0-5 årige	3.224	3.140	3.051	3.023	3.046
6-16 årige	7.155	7.038	6.997	6.970	6.744
17-64 årige	29.679	29.776	29.840	29.850	29.654
65 årige +	9.899	10.168	10.401	10.609	10.857
I alt	49.957	50.122	50.289	50.452	50.301

Af nedenstående diagram fremgår den relative udvikling i udvalgte aldersgrupper for perioden 2014-2018.

Kilde: Danmarks Statistik. 1. januar 2018 år 2014 er indeks lig 100.

Følgende er værd at bemærke i relation til serviceområderne:

- Dagtilbudsområdet (0-5 årige) viser et fald på 6 procent fra 2014 til 2018.
- Skoleområdet (6-16 årige) viser et fald på 6 procent fra 2014 til 2018.
- De erhvervsaktive (17-64 årige) viser et begrænset fald på mindre end 1 procent fra 2014 til 2018.
- Ældreområdet (65 årige +) viser en lineær stigning fra 2014 til 2018 på 10 procent.

Verserende retssager

Der er ingen verserende retssager, som har væsentlig betydning for Varde Kommunes regnskab 2017.

Udvalgsbemærkninger

På de følgende sider fortæller de politiske udvalg om deres økonomi og arbejde i 2017. Udvalgenes bemærkninger giver en status og et overblik over kommunens mangeartede opgaver.

Udvalget for Økonomi og Erhverv

Mio.kr.	Oprindeligt budget	Tillægsbevillinger	Overført fra 2016	Korr. Budget	Regnskab	Regnskabsafvigelse	Overført fra 2017 til 2018	Faktisk afvigelse
Drift								
Administrativ organisation	285,7	1,8	17,9	305,3	289,3	-16,0	11,9	-4,1
Politisk organisation	10,2	0,0	0,8	11,0	10,0	-1,0	1,0	0,0
Lønpuljer	26,3	-28,5	2,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Forsikringspuljer	10,5	-3,1	3,2	10,6	4,2	-6,4	2,9	-3,5
Tjenestemandspensioner	16,1	0,3	0,0	16,4	16,2	-0,2	0,0	-0,2
Erhvervsudvikling og turisme	9,0	1,8	0,1	10,9	9,8	-1,1	0,9	-0,2
Beredskab	13,6	0,0	0,0	13,6	13,5	-0,1	0,0	-0,1
Øvrige	1,8	1,8	0,4	4,0	2,7	-1,3	1,3	0,0
I alt drift	373,2	-25,9	24,5	371,8	345,7	-26,1	18,0	-8,1
I alt anlæg	17,8	-7,3	0,1	10,6	2,7	-7,9	5,0	-2,9
Samlet for udvalget	391,0	-33,2	24,6	382,4	348,4	-34,0	23,0	-11,0

(- = større indtægt/mindre udgift)

- **Administrativ organisation:** Lønudgiftens andel af de samlede udgifter for den administrative organisation udvikler sig fra 2014, hvor de udgjorde 78,2% til i 2017 at udgøre 80,5%.

Faktisk afvigelse viser et netto mindreforbrug på -4,1 mio. kr.

Mindreudgifter/-merindtægter skyldes bl.a.:

- Administrationsbygninger/kantinedrift -0,5 mio. kr.
- Fælles uddannelsespulje -0,6 mio. kr.
- Merindtægt ved administration af Lunden, Tippen, mm. -1,0 mio. kr.
- Revision -0,4 mio. kr.
- Diverse centrale puljer -1,0 mio. kr.
- Øvrige mindre udg./merindtægter, netto -0,6 mio. kr.

- **Lønpuljer:** I det oprindelige budget for 2017 er der afsat 26,3 mio. kr. i 2 puljer til henholdsvis barsel- og langtidssygdom. I hvert kvartal opgøres forbruget og der sker budgetomplacering - tillægsbevilling - til de respektive områder, hvor der har været barsel- og langtidssygdom.

Barselpulje - udviklingen viser at der fra 2014 til 2017 er sket en stigning i udgifterne fra 15,2 mio. kr. til 17,9 mio. kr. årligt.

Langtidssygdomspulje - der er igennem årene arbejdet med at nedbringe udgifter til langtidssygdom, og udviklingen viser at der fra 2014 til 2017 er sket et fald i udgifterne fra 14,0 mio. kr. til 10,6 mio. kr. årligt.

- **Forsikringspuljer:** Der overføres i alt 2,9 mio. kr. til 2018 og beløbet vedrører risikostyring og er med til at finansiere forebyggende indsats mod forsikringskader, mm. Den faktiske regnskabsafvigelse på -3,5 mio. kr. kan primært henføres til mindre udbetaling af arbejdsskadeserstatninger.

- **Anlæg:** Tillægsbevillinger - der er givet tillægsbevillinger på i alt -7,3 mio. kr. og det skyldes primært budgetomplacering på -9,4 mio. kr. vedr. investeringer ifm. energibesparende foranstaltninger.

Faktiske afvigelser - mindredgifter/merindtægter på i alt -2,9 mio. kr. skyldes primært følgende områder:

• Jordforsyning, boligformål	-1,6 mio. kr.
• Jordforsyning, erhverv	-1,2 mio. kr.
• Jordforsyning, ubestemte formål	-0,3 mio. kr.
• Salg af tandklinikker i Agerbæk og Ølgod	0,4 mio. kr.
• Rådhuset - Bytoften 2	-0,1 mio. kr.
• Køb og reovering af bygninger, Frisvadvej 35, BCV	-0,4 mio. kr.

Generelle bemærkninger - udvalgsbemærkninger

'Vækst i Varde Kommune' - Byrådets godkendelse i 2017 af strategien

Strategiens målsætning er, at arbejdsstyrken skal stige med 5% frem til 2025 og at vi kommer op på landsgennemsnittet i antallet af arbejdspladser i 2025, hvilket vil kræve en forøgelse af antallet af arbejdspladser på 8%. Derudover er der en målsætning om, at Varde Kommune skal være i Top 10 i Dansk Industris og Dansk Byggeris erhvervsklimamålinger.

For at nå disse målsætninger, sættes der fokus på Vækstalliancen Varde og på indsatsområderne Iværksætteri og forretningsudvikling, Kvalificeret arbejdskraft og Rammevilkår.

Vækstalliancen vil bestå af Varde Kommune, ProVarde samt en række centrale aktører og virksomheder, der ønsker at spille en aktiv rolle i arbejdet med indsatsområderne.

Der er for de tre indsatsområder peget på 13 konkrete indsatser, der har resulteret i 16 handleplaner. Disse skal sammen med Vækstalliancen danne grundlag for vækstarbejdet i 2018 og 2019."

De tre indsatsområder:

Iværksætteri og forretningsudvikling:

- Vækstcentre i Varde Kommune
- Forretningsudvikling i eksisterende virksomheder
- Digitalisering og automatisering i virksomhederne
- Finansieringsmuligheder for iværksættere og mindre virksomheder
- Turisme - forretnings- og oplevelsesudvikling

Kvalificeret arbejdskraft:

- Strategisk kompetenceplan for virksomheder
- Kobling mellem læringsinstitutioner og virksomheder (eksisterende)
- Kobling mellem læringsinstitutioner og virksomheder (nye)

Rammevilkår:

- Sikker og hurtig adgang til E20
- Arbejdskraftens mobilitet
- Varde Kommune på Danmarkskortet for nye virksomheder
- Nye pladskrævende virksomheder
- Inddragelse og gennemsigtighed i indkøb og udbud
- Danmarks største kystferiedestination - trækplaster for nye gæster og borgere
- Transparent og kvalificeret sagsbehandling

Salg af byggegrunde til såvel private som erhverv:

Der er solgt i alt 24 byggegrunde til private i 2017. Grundene er pænt fordelt over hele kommunen - i Agerbæk, Nordenskov, Næsbjerg, Oksbøl, Tistrup, Tofterup, Varde og Ølgod. Der er ikke tilbageskødet byggegrunde i 2017. For så vidt angår erhvervsarealer er der solgt i alt 13.459 m² fordelt på 5 handler - en enkel i Tofterup og de øvrige 4 i Varde.

Turisme - rekordår

Alt tegner til, at 2017 blev året, hvor Varde som landets næststørste turismekommune brød den magiske grænse på 4 millioner overnatninger. Kun København har flere gæster. Det endelige overnatningstal for 2017 kender vi først i april måned, hvor antallet af feriehusovernatninger fordelt på kommuner offentliggøres. Det står dog klart, at det er de tyske sommerhusgæster, som står for væksten. Det tyske marked står for 83 procent af feriehusovernatningerne og derfor altafgørende for besøgsøkonomien i Varde Kommune.

I 2017 blev der satset flere penge en nogen side før på turismemarkedsføring i samarbejde med turisterhvervet. Kampagnen markedsførte det sydvestjyske område med Nationalpark Vadehavet og Naturpark Vesterhavet under overskriften "Süddänische Nordsee". Markedsføringsindsatsen styrkes yderligere i 2018, hvor feriehusudlejer i Varde Kommune har taget initiativ til en fælles satsning på det tyske marked.

For Vardemuseerne var 2017 et helt ekstraordinært år. Den første halvdel af året var kendetegnet af den største udstillingsindsats nogensinde i museets 105 årige historie. Og den anden halvdel af året blev på alle måder et rekordår for museet, da Tirpitz åbnede og tog imod 185.000 gæster på seks måneder.

I det hele taget har omverdenens interesse været enorm, og mere end 125 mio. mennesker har alene i sommerens løb hørt eller læst om Tirpitz i 52 lande spredt ud i alle syv verdensdele.

Tirpitz kan sammen med attraktioner som LEGO House og Vadehavscentret tiltrække internationale kulturturister, der gerne rejser langt for at se arkitektur i verdensklasse.

Udviklingen på kaserneområdet - statslige arbejdspladser

Varde Kommune har et værdifuldt samarbejde med de tre garnisoner i kommunen; henholdsvis Varde Kaserne, Oksbøllejren og Nymindegablejren. I 2017 har der især været fokus på at fastholde og tiltrække statslige arbejdspladser, idet regeringen varslede et forsvarsforlig. Dette understregede behovet for samarbejde mellem Varde Kommune og garnisonerne, og selvom forsvarsforliget lod vente på sig, bar samarbejdet frugt ved årsskiftet, hvor forsvarsforliget faldt på plads. Baseret på de foreløbige beregninger fra forsvarsministeriet skønnes det, at Varde Kommune netto får 50 nye arbejdspladser netto som følge af forsvarsforliget.

For Varde Kaserne gælder det, at der opbygges en efterretningsbataljon, men samtidig gennemføres en række effektiviseringer, så Varde Kaserne samlet set skønnes at blive reduceret med 20 arbejdspladser. Omvendt skønnes Oksbøl at få 70 nye arbejdspladser, idet ildstøtteafdelingen tilføres et ekstra kanonbatteri, ligesom det nyetablerede luftværn placeres i Oksbøl.

'Vi i naturen' i 2017

I 2017 har visionsarbejdet ændret karakter på mange måder. Forankringen af visionen er blevet stærkere, men visionspiloten fratrådte i løbet af året. I fraværet af visionspiloten er ejerskabet til visionsopgaverne blevet bredt ud i organisationen. Ambitionen om, at visionen skal kunne mærkes i de borgernære ydelser kommunen leverer, og at visionen fungerer som en integreret del af branding af kommunen som et attraktivt sted at bo, arbejde og besøge har været pejlemærker for visionsarbejdet i 2017.

Reduktion af de administrative udgifter

Der har over en årrække været fokus på at reducere de administrative udgifter blandt andet som følge af en større grad af automatiserede og digitale arbejdsgange. Administrative udgifter dækker blandt over nogen af de administrative medarbejdere, som arbejder centralt eller decentralt (ledere, administrative udgifter, sagsbehandlere, osv.).

I 2017 blev der særligt fundet besparelser på de centrale funktioner, hvor der blandt andet blev revurderet på ledelse og administration (1,7 mio. kr. stigende til 3,3 mio. kr. i 2020), og hvor puljen for kompetenceudvikling (de såkaldte tre partsmidler) blev reduceret til det faktuelle behov.

I forbindelse med budget 2018 er der skåret 10 mio. kr. yderligere per år på det administrative område.

Investeringsprojekter med administrative konsekvenser

Parallelt med strategien om færre administrative udgifter har Byrådet haft en investeringstankegang, i forhold til ansættelse af sagsbehandlere for at sikre færre personsager per medarbejder i forvaltningerne. Dette ud fra ønsket om at sikre borgerne en bedre og mere koordineret sagsbehandling. Forventningen er, at dette på et længere sigte har afkast på fx forsørgelsesydelser og foranstaltninger.

Et af de store investeringsprojekter i 2017 var etableringen af den tværgående ungegruppe på tværs af forvaltningerne og ydelser. Der foreligger en businesscase for projektet. Målgruppen er unge mellem 16-22 år med flere problematikker. Målene for de unge er blandt andet: Færre misbrugere, færre anbringelser og færre debutanter på uddannelseshjælp. Der evalueres løbende på projektets forudsætninger.

Derudover blev der investeret i 2 rådgivere i Børn og Ungeafdelingen og en byggesagsbehandler i Teknik og Miljø.

Sygefravær - lavt i forhold til landsgennemsnittet

I Varde Kommune arbejder alle ledere sammen om et lavt sygefravær. Og det kan ses i statistikken.

Gennem de sidste par år har kommunen haft et særligt fokus på at reducere sygefraværet. I perioden fra 2014 til 2016 reducerede vi sygefraværsprocenten fra 5,2% til 4,8%, og vi nåede dermed ned på 10,9 sygefraværdsdage i gennemsnit per fuldtidsbeskæftiget. Med dette indtog Varde Kommune i 2016 en 13. plads blandt de 98 kommuner.

De første skridt var de nemmeste. Derfor er det procentuelle fald i sygefraværet naturligt blevet mindre over perioden. Det kræver nu en solid indsats at fastholde et lavt sygefraværsniveau, men heldigvis er sygefraværet i 2017 lidt lavere end i 2016.

De landsdækkende sygefraværstal 2017 for de danske kommuner er tilgængelige hos KRL (Kommuner og Regioners Lønkontor) i maj 2018 og vil blive behandlet i Personaleredegørelsen for 2017.

Udvalget for Plan og Teknik

Mio.kr.	Oprindeligt budget	Tillægsbevillinger	Overført fra 2016	Korr. Budget	Regnskab	Regnskabsafvigelse	Overført fra 2017 til 2018	Faktisk afvigelse
Drift								
Vejvæsen	54,3	-1,5	0,5	53,3	54,2	0,9	-0,5	0,3
Vinterforanstaltninger	12,2	-0,2	0,0	11,9	9,3	-2,7	0,0	-2,7
Grønne områder	11,6	0,1	-1,8	9,8	12,4	2,5	-2,5	0,0
Kollektiv trafik	14,3	0,1	0,6	15,0	13,8	-1,2	1,2	0,0
Ejendomme	15,0	-10,2	1,0	5,7	5,6	-0,2	0,2	0,0
Miljø og natur	13,2	-0,4	2,8	15,6	11,5	-4,1	4,1	0,0
Øvrige	-0,1	0,2	-0,3	-0,3	-0,9	-0,6	0,6	0,0
I alt drift	120,4	-12,0	2,8	111,2	105,8	-5,4	3,0	-2,4
I alt anlæg	40,6	7,1	29,5	77,1	36,7	-40,4	40,9	0,5
Samlet for udvalget	160,9	-4,9	32,3	188,3	142,5	-45,8	43,9	-1,9

(- = større indtægt/mindre udgift)

- **Vejvæsen:** Udskiftning af kommunens gadelys til LED-armaturer har medført mindre elforbrug og en besparelse på gadelyskontoen. Der er udført flere slidlagsarbejder end oprindelig planlagt i 2017.
- **Grønne områder:** Der er fra tidligere år opsamlet et underskud på vedligeholdelse af de grønne områder. Der er iværksat en plan for nedbringelse af underskuddet.
- **Ejendomme:** Der er i kommunens budget under Plan og Teknik udvalget afsat en centralpulje på 11,3 mio. kr. til vedligeholdelse af bygninger. Sidst på året bliver forbruget fordelt ud på de enkelte udvalg, hvor udgiften har været afholdt.
- **Miljø og natur:** Der er mindre forbrug på strandrensning, som er sæson afhængig og flere vandløbsprojekter er ikke udført i 2017 på grund af megen nedbør i efteråret.
- **Anlæg:** Mindreforbrug på anlæg skyldes hovedsagelig udskydelse af delprojekter under områdefornyelsen i Varde Midtby samt udsættelse af enkelte cykelstipprojekter. Af naturforvaltningsprojekter kan nævnes at genopretning Holme Å afventer diverse godkendelser samt fondsmidler.

Generelle bemærkninger 2017

Digitale håndværkerlister

Håndværkerlisterne blev fra maj 2017 gjort digitale således, at håndværkerne kan følge med i, hvilke anlægs- og byggeopgaver der bliver udbudt. Der er pt. tilmeldt i alt ca. 300 håndværkerfirmaer/entreprenører og rådgivere. Systemet bruges ved tildeling af kommunens anlægs- og vedligeholdelsesopgaver, der ikke er omfattet af Udbudsloven.

Nye byggegrunde

Der blev i 2017 byggemodnet 10 byggegrunde på Skolelunden i Næsbjerg og 18 byggegrunde på Søndertoften i Varde Syd.

Danmarks bedste landbrugskommune

Landbruget og den øvrige fødevareklynge udgør en betydelig del af erhvervslivet og beskæftigelsen i Varde Kommune. Vi yder derfor løbende en stor indsats for at gøre det så attraktivt og let som muligt for landbrugserhvervet at virke og skabe yderligere vækst i kommunen. Seneste initiativ for landbrugserhvervet har været oprettelsen af et årligt dialog- og inspirationsmøde med deltagelse af knap 150 af kommunes landmænd - et initiativ som fik stor ros fra landmændene.

Erhvervsservice

Varde Kommune arbejder til stadighed på at levere en bedre og bedre erhvervsservice. Varde Kommune blev i 2017 placeret som nr. 20 i DI's analyse af Lokalt Erhvervsklima, hvilket ikke var i overensstemmelse med kommunens ambition om en top-10 placering. Vi arbejder derfor med at optimere og ensrette sagsgange i forbindelse med ansøgninger om tilladelser, ligesom vi har benchmarket kommunen op mod andre kommuner for at identificere effektiviseringspotentialer.

Sundhedsfarlige boliger

På linje med mange andre kommuner ser vi en vækst i antallet af anmeldelser om skimmelsvamp i boliger. For at sikre borgernes helbred har vi indgået et samarbejde med Jobcenteret og Social- og Handicap der skal være med til at sikre, at folk ikke igen ender med at bo et sted der kan være risikabelt for helbredet.

Udvikling af lokalsamfund

Arbejdet med udviklingsplanerne trækker fortsat fulde huse i lokalsamfundene. Til workshops i Sig og Billum deltog der i omegnen af 10% af byernes befolkning. Der er generelt god aktivitet i projektgrupperne, hvor flere projekter er udmøntet. I takt med den lokale læring om fundraising og projektledelse får grupperne godt fat i alternative puljer, fonde og netværk af frivillige til styrkelse af lokalsamfundene.

Planarbejde i Blåvand Kyst og biogasanlæggenes tegn

Arbejdet med projekterne omkring Blåvand Kyst har fyldt godt i planarbejdet, hvor der har været stor bevågenhed fra medier, borgere og fra politisk side.

Herudover har der været fokus på biogasanlæg, som flere landmænd har ønsket at få etableret, bl.a. grundet et statsligt tilskud. Det betød, at der i 2017 blev arbejdet med lokalplanlægning for tilsammen 3 mulige biogasanlæg i Varde, Ølgod og Outrup. Året 2017 har udover ovennævnte opgaver budt på 8 nye lokalplaner og aflysning af 7 gamle lokalplaner.

Kommuneplan 2017 og tematillæg til planstrategi

Kommuneplan 2017 blev endeligt vedtaget i juni 2017, hvilket sikrede et opdateret administrationsgrundlag for kommunens planarbejde for den igangværende byrådsperiode. Derudover blev der udsendt meddelelse om mulighed for gennem et landsplandirektiv at få mulighed for at udlægge nye sommerhusområder.

Varde Kommune indsendte i 2017 ansøgning om et nyt sommerhusområde og afventer Erhvervsministerens afgørelse herom.

Landsbyfornyelsen - nedrivning af faldefærdige ejendomme

Landsbyfornyelsespuljen har i 2017 været fokuseret på nedrivning af faldefærdige ejendomme og tomme erhvervsbygninger i byområder. Derudover er der lagt op til i mindre grad at kunne forskønne eventuelle nedrivningstomter.

Områdefornyelse i Varde By

Områdefornyelsen gik i 2017 ind i sit fjerde år, hvor bl.a. Storegade i en længere periode var afspærret. Værkstedssmøgen og Brogade blev brolagt og flere andre gader er ved at blive brolagt, som led i den samlede områdefornyelse.

Orangeri i Tambours Have

Den 19. august blev orangeriet i Tambours Have indviet. Orangeriet har kostet 1,2 mio. kr., heraf eksterne bidrag på 0,7 mio. kr.

Fredede naturområder

Den aktive naturpleje har resulteret i at frede tre områder: Alslev Hede, Kvong Hede og Kirkeodde ved Filsø har fået gennemført naturpleje og i to af områderne er der igangsat afgræsning af området. Formålet med naturplejen er at sikre de karakteristiske lysåbne naturområder ved at fjerne uønsket træopvækst.

Naturpolitik

I 2017 blev kommunens naturpolitik endeligt godkendt. Udarbejdelse af politikken er sket i et tæt samarbejde med organisationerne i kommunens Grønne Råd. Opstart af naturpolitikken blev markeret ved et naturseminar for politikere, organisationer og forvaltningen. I forlængelse af politikken har Udvalget for Plan og Teknik behandlet en handleplan for gennemførelse af politikken.

Vandområdeplaner og Holme Å

I 2017 blev der igangsat planlægning og gennemførelse af en lang række vandløbsforbedrede tiltag. Med input fra de lokalt nedsatte Vandråd har kommunen givet staten tilbagemelding på, hvilke vandområder der fortsat indgår i vandområdeplanerne. VVM redegørelse for Holme Å projektet blev vedtaget i 2017. Projektet er derfor nu gået over i en fase for fundraising og detailplanlægningen.

Naturpark Vesterhavet

Naturparken fik i 2017 lanceret et partnerskabsprogram for naturparkens aktører og erhvervsdrivende. I 2017 markerede Naturparken området for første gang ved afholdelse af en naturparksuge med aktiviteter i hele naturparken.

Udvalget for Kultur og Fritid

mio.kr.	Oprindeligt budget	Tillægsbevillinger	Overført fra 2016	Korr. Budget	Regnskab	Regnskabsafvigelse	Overført fra 2017 til 2018	Faktisk afvigelse
Drift								
Biblioteker	24,5	-0,4	0,5	24,6	23,8	-0,8	0,8	0,0
Idrætsfaciliteter for børn og unge	15,7	0,8	0,1	16,6	16,2	-0,4	0,4	0,0
Folkeoplysning og fritidsaktiviteter	17,8	0,4	0,6	18,9	19,2	0,4	-0,4	0,0
Kulturel virksomhed	18,8	0,3	1,8	20,9	19,2	-1,7	1,7	0,0
Øvrige	3,3	-0,7	0,3	2,9	2,6	-0,3	0,1	-0,2
I alt drift	80,2	0,4	3,3	83,8	81,1	-2,7	2,5	-0,2
I alt anlæg	9,3	3,9	4,7	17,9	6,9	-11,0	11,0	-0,0
Samlet for udvalget	89,5	4,3	8,0	101,8	88,1	-13,7	13,5	-0,2

(- = større indtægt/mindre udgift)

- **Drift:** Afvigelserne er for langt størsteparten omfattet af aftalestyring og bliver overført indenfor rammen til 2018. På anlægssiden bliver der overført 11 mio. kr. til 2018 til videreførelse af planlagte og igangværende anlægsprojekter.
- **Anlæg:** Den væsentligste overførsel på anlægssiden vedrører 9,4 mio. kr. til halrenoveringsprojekt, hvor kommunen og de selvejende institutioner i samarbejde, sikrer en høj vedligeholdelsesstandard på de kommunale og de selvejende idræts- og svømmehaller.
Derudover overføres der anlægsudgifter på områdefornyelse ved Kulturspinderiet og afsatte rådighedsbeløb til idrætsfaciliteter ved Lykkesgårdskolen og udvidelse af Janusbygningen.

Generelle bemærkninger 2017

Vardes Kulturelle Rygsæk for de mindste

I 2017 igangsatte Kultur og Fritid, Varde Bibliotek og Dagtilbud pilotprojektet Vardes Kulturelle Rygsæk for de mindste, hvor alle børn fra 0-4 år møder kulturelle udtryksformer i deres institution.

Med Vardes Kulturelle Rygsæk for de mindste er der fokus på, hvordan kultur har en indvirkning på børnenes læringsudvikling indenfor bl.a. sprog, bevægelse og koncentration. Som en videreudvikling af Vardes Kulturelle Rygsæk sikres det, at endnu flere målgrupper møder kulturelle tilbud af høj kvalitet uanset baggrund. I 2017-2018 kører Lotte Salling og En Hemmelig Klub de to forløb, til henholdsvis 0-3 årige og 3-4 årige.

Renoveringspuljen til idræts- og svømmehaller

Idræts- og svømmehallerne har i 2017 gennemgået adskillige renoveringsprojekter. Projekterne er indstillet af de enkelte idrætshaller, og er med til at bringe hallerne i Varde Kommune op i en god stand. Der er tale om både energi-, vedligeholdelses- og

udviklingsprojekter og omfatter alt fra udskiftning af vinduer og døre til tekniske renoveringer og udskiftning af ventilationsanlæg.

Byrådet har samlet afsat 34 mio. til renoveringsprojekterne og projekterne forventes afsluttet i 2018.

Købstadsjubilæum 575 år

Varde By dannede rammen om fire festlige og oplevelsesrige middelalderdage for mange tusinde. Perfekt sommervejr, flot udsmykning og stemningsfulde omgivelser ved Sct. Nikolai Kirkeplads, Varde Torv og Varde Å gjorde, at Varde by fik vist sig fra sin bedste side. Underholdning og formidling var fokusområderne.

350 udklædte børnehaverbørn oplevede middelaldergøgl og -fortælling. Mere en 400 skoleelever og 300 voksne fik rundvisning og hørte byens historie.

Byen og markedspladsen blev belejret af boder og middelaldergrupper, der med sang, dans, musik og underholdning gav et billede af, hvordan man levede i Varde i den tid.

Lokale restauratører og frivillige foreninger deltog engageret med salgsboder, aktiviteter og hjælpende hænder - alle iklædt 7-kantens flotte dragter.

Middelalderfestivalen blev en rigtig folkefest.

Varde Bibliotek

Ny rekord i læsning

Varde Kommunes børn satte igen i år rekord i læsning i sommerferien. 44 skoleklasser i alderen 6-11 år deltog i Bibliotekets læsekonkurrence Klassefighten, som sørger for, at eleverne bevarer deres nye læsefærdigheder i sommerferien.

Eleverne læste 701.189 sider i løbet af sommeren, hvilket er 185.562 sider mere end i 2016 og en stigning på 36%. Ved en klassestørrelse på 20 elever, svarer det til 797 sider pr. barn - en del mere, end det lykkes de fleste voksne at læse i ferien.

Bibliotekerne hjælper ældre ud af ensomhed

Fortællinger, lokalhistorie, kulturoplevelser og mekanik har vist sig at være en del af løsningen på ældres problemer med ensomhed.

En gruppe lokale ældre deltog i det landsdækkende projekt "Ældrefællesskaber og biblioteker", som i Varde blev afviklet i samarbejde med Boulevardbebyggelsen.

Projektet undersøger, hvordan bibliotekerne med litterære og kulturelle tilbud kan understøtte lokale fællesskaber - og dermed sørge for, at ældre nyder godt af de helbredsmæssige gevinster, der er ved at have et godt socialt liv.

Projektet var støttet af Velux Fonden.

Hjernetræning mod demens

Center for Sundhedsfremme, Kultur og Fritid og Varde Bibliotek afprøvede i efteråret formater til hjernetræningsformer, der kan modvirke demens som del af det landsdækkende projekt Hold Hjernen Frisk.

I Varde arbejdede deltagerne med digitale teknologier, fortælling og oplevelser i naturen, og blev bl.a. sendt ud i naturen med Geocaching, så nye velfærdsteknologier og blev udsat for fysiske og kognitive tests.

Projektet blev afviklet i samarbejde med DGI, Center for Sund Aldring på Københavns Universitet og Slots- og Kulturstyrelsen. Det var støttet af Nordea-fonden.

Vardemuseerne

For Vardemuseerne var 2017 et helt ekstraordinært år. Den første halvdel af året var kendetegnet af den største udstillingsindsats nogensinde i museets 105 årige historie. Og den anden halvdel af året blev på alle måder et rekordår for museet, da Tirpitz åbnede og tog imod 185.000 gæster på seks måneder.

I det hele taget har omverdenens interesse været enorm, og mere end 125 mio. mennesker har alene i sommerens løb hørt eller læst om Tirpitz i 52 lande spredt ud i alle syv verdensdele.

Ud over de mange gæster i Tirpitz blev der lavet udviklingsplaner for Blåvand Naturcenter og Museums Frello, og arbejdet hermed forventes at gå i gang i 2018.

Vardemuseerne havde i 2017 mere end 500 guidede ture og arrangementer og leverede formidling til børnehaver og skoler i et omfang, aldrig tidligere set.

Musik & Billedskolen

Decentralisering af undervisning - mulighed for musikskoleundervisning i skoletiden

Musik & Billedskolen er en decentral skole med undervisning på 16 destinationer i Varde Kommune.

Folkeskolereformen, med længere skoledage til eleverne, har gjort det nødvendigt at kunne tilbyde endnu flere elever musikundervisning lokalt. Folkeskolereformen åbner op for muligheden af, at eleverne kan gå til musikundervisning i skoletiden, hvis forældre og skole er indforstået. Det betyder, at skoler, som understøtter den mulighed, kan få et team af musikskoleundervisere ind på skolen om formiddagen, til glæde for eleverne.

Den Åbne Skole - samarbejde med folkeskolerne

Samarbejde med folkeskolerne var også i 2017 i kraftig udvikling.

19 klasser fordelt på 7 skoler modtager kompagnonundervisning, hvor en lærer fra Musik & Billedskolen underviser sammen med en musiklærer eller pædagog fra folkeskolen.

Samarbejdet betyder, at eleverne i de pågældende klasser modtager en undervisning, der i højere grad er koblet op på at sammenspil på instrumenter.

Kulturbørnehaver i Varde Kommune

Med støtte fra 'Region Vadehavet' - og i et samarbejde med Vardemuseerne, er to børnehaver i gang med at udvikle sig til kulturbørnehaver.

Børnehaven Kærhøgevej og Børnehaven Hedevang får hver uge besøg af en musikpædagog og en museumsformidler, der under et fælles tema arbejder med børnene.

Projektet løber frem til januar 2019 og forankres blandt andet gennem et tæt samarbejde mellem børnehaver og kulturinstitutioner, samt projektets kompetenceudvikling af alle personalegrupper.

Kunstlab - en perle på KulturSpinderiet

Rammerne i og omkring KunstLab inviterer til nye og spændende samarbejdsprojekter.

Ud over etableret undervisning, i regi af Musik & Billedskolen samt lokale oplysningsforbund, er Kunstlab stedet for workshops, der etableres af lokale kunstnere og henvender sig til mange forskellige borgere, der har glæde af at arbejde kreativt - fx efterskoler, børnehavebørn, udviklingshæmmede, demente, m.fl.

Derudover er der blevet rift om at booke det lille udstillingsrum, som 'månedens udstiller'.

Udvalget for Børn og Læring

mio.kr.	Oprindeligt budget	Tillægsbevillinger	Overført fra 2016	Korr. Budget	Regnskab	Regnskabsafvigelse	Overført fra 2017 til 2018	Faktisk afvigelse
Drift								
Folkeskoler	499,6	11,9	15,1	526,6	508,0	-18,6	14,8	-3,8
Dagtilbud	184,5	6,2	3,7	194,4	191,8	-2,6	4,0	1,4
Børn og unge med særlige behov	125,9	3,1	4,7	133,7	126,1	-7,6	8,4	0,8
Ungdomsuddannelser	18,9	-0,4	0,3	18,8	18,3	-0,5	0,5	0,0
Sociale formål	4,7	0,0	0,0	4,7	4,0	-0,7	0,0	-0,7
Folkeoplysning	16,1	-0,4	0,4	16,1	14,6	-1,5	1,0	-0,5
Sundhedsudgifter	27,2	-0,1	0,8	27,9	27,1	-0,8	0,7	-0,1
I alt drift	876,9	20,3	25,0	922,2	889,9	-32,3	29,4	-2,9
I alt anlæg	22,5	-1,1	7,3	28,7	5,0	-23,7	14,3	-9,4
Samlet for udvalget	899,4	19,2	32,3	950,9	894,9	-56,0	43,7	-12,3

(- =større indtægt/mindre udgift)

- Driftsregnskabet viser et mindreforbrug på 2,9 mio. kr. efter overførsel til 2018.
- På **folkeskoleområdet** er der et mindreforbrug på 3,8 mio. kr. Den endelige ressourcefordelingen til skolerne i 2017 blev 1,5 mio. kr. mindre end forventet. På specialundervisningsområdet er der et mindreforbrug på 1,7 mio. kr. Dette skyldes hovedsagelig, at der har været færre elever i kommunale specialskoler og færre udgifter til støttetimer i andre kommuner. Desuden er der et mindreforbrug på 0,6 mio. kr. vedr. ejendomsudgifter.
- På **folkeoplysningsområdet** er der et mindreforbrug på 0,5 mio. kr. hvilket skyldes, at der har været færre brugere af juniorklubberne og i SFO2.
- På **dagtilbudsområdet** er der et merforbrug på 1,4 mio. kr. Der har været flere børn indmeldt i private pasningsordninger hvilket betyder en merudgifter på ca. 0,7 mio. kr. Desuden er der et merforbrug på mellemkommunale betalinger på 0,6 mio. kr. da indtægterne for pasning af børn fra andre kommuner har været budgetteret for højt og der har været højere udgifter til pasning af børn i andre kommuner. På søskendetilskud er der et mindreforbrug på 0,1 mio. kr.
- Forbruget på børn og unge med særlige behov og sociale formål skal ses under ét.

Generelle bemærkninger 2017

'Skoler og dagtilbud for alle'

Byrådet vedtog d. 30 maj 2017 en ny struktur for skole og dagtilbud i Varde kommune 'Skoler og dagtilbud for alle'.

Målet var at vedtage en struktur for skoler og dagtilbud, der gør det muligt at udvikle kvaliteten og holde driften på et realistisk økonomisk niveau på trods af faldende børnetal.

Der har været et ønske om en lokal forankring, via gensidige forpligtende samarbejder, samtidig med at der bygges på stærke samarbejder i klynger på såvel skole- som dagtilbudsområdet.

Der etableres skoler med tilhørende filialskoler og/eller børnebyer, ligesom der i Varde by besluttedes at bygge en ny skole på en grund placeret ved siden af Fritidscentret (Frelloskolen) pr. 1. august 2021. Placeringen ved siden af Fritidscentret er begrundet i et ønske om at udnytte mulige synergieffekter ved brug af fælles lokaler så som haller og kantine.

Der blev endvidere besluttet at samle de to specialtilbud i en kommunal specialskole på matriklen, hvor Sct. Jacobi Skole ligger i dag.

Brugertilfredshedsundersøgelse 2017

Undersøgelsen i 2017 giver et billede af forældrenes aktuelle tilfredshed er med forskellige relevante emner i forhold til Varde Kommunes folkeskoler. Undersøgelsen siger noget som sådan om, hvorfor tilfredsheden er som den er. På den baggrund er der lagt op til, at de enkelte skoler efterfølgende udarbejder handleplaner for de enkelte indsatsområder.

Undersøgelsen er gennemført med en svarprocent på 61,55%. Den udarbejdede rapport viser, at forældrene samlet set giver udtryk for tilfredshed med skolerne i Varde Kommune, herunder med undervisningen, barnets trivsel, samarbejdet mellem skole og hjem, skolens ledelse, skolens fysiske rammer, madordningen og i hvor høj grad forældrene oplever, at skolen arbejder med kommunens vision 'Vi i naturen'.

Der afspejles en stigning i tilfredsheden blandt forældre til børn på specialområdet. Her er tilfredsheden 3,89 i 2017, hvor den var 3,65 i 2014. På 15 skoler er den samlede tilfredshed steget siden 2014. 7 skoler er faldet i tilfredshed.

Den højeste tilfredshed måles på spørgsmål om fx lærerens arbejde med at få barnet til at føle sig tryk og glad, adgangen til dialog med ledelsen, samarbejdet mellem og kommunikationen med lærere og pædagoger. Den laveste tilfredshed måles på spørgsmål om at alle børn får udbytte af undervisningen, at der inddrages motion og bevægelse i skoledagen, inddragelse af omverdenen i undervisningen, trafiksikkerheden til og fra skole samt at undervisningen tilpasses barnets behov.

Eramus - Professionel leaning (PUC) - projekt - 'dygtige lærere - endnu dygtigere elever'

Varde Kommune har fået godkendt et Erasmus+ projekt med overskriften PUC. Der er bevilget 1.106.000 kr. til formålet fra Styrelsen for Forskning og Uddannelse.

Projektet giver 84 sproglærere, skoleledere og internationale koordinatore mulighed for at komme på enten efteruddannelseskurser eller såkaldt 'job shadowing' i andre europæiske lande. Målet for projektet er et kompetenceløft med særligt fokus på udsyn og chancelighed. Kompetenceløftet skal bringe Europa ind i klasseværelserne. Projektet løber fra september 2017 til august 2019.

Klageinstans mod mobning

En lovændring pr. 1. august 2017 betyder, at kommunens folkeskoler skal have en antimobbestrategi, herunder om digital mobning. Lovændringen medfører i forlængelse heraf at skolernes ledelse i konkrete tilfælde af problemer med mobning eller lignende inden for en fastsat frist vil skulle udarbejde en konkret handleplan.

Alle skoler i Varde Kommune har efterfølgende udarbejdet og på skolens hjemmeside offentliggjort en antimobbestrategi i overensstemmelse med den kommunalt besluttede handleplan.

Familieklasser for To-sprogede forældre.

I skoleåret 2017-2018 er der oprettet familieklasser på Sct. Jacobi Skole og Blåbjergskolen med det formål at fremme et konstruktivt samarbejde mellem skole og nyankomne samt andre tosprogede forældre. Klasserne er oprettet på baggrund af de udfordringer skolerne oplever i forhold til forældreinvolvering, når der er store forskelle i sprog, kulturelle normer og forventninger til skolen.

Målgruppen er nyankomne og andre tosprogede forældre, der har vanskeligt ved at støtte og hjælpe deres børn i skolen. Målet er at styrke samarbejdet med de tosprogede familier gennem inddragelse af forældrenes ressourcer på trods af kulturelle forskelle og dansksproglige begrænsninger til gavn for elevens læring.

Indsatsen omkring familieklasserne viser indtil videre positive resultater i form af intensiveret samarbejde mellem skole og hjem, øget kommunikation med hjemmene og støtte til hjemmearbejdet.

PigeCamp

Ungdomsskolen har i efteråret 2017 afholdt PigeCamp, som er 2x3 dages camp for 16 piger i 7.-8. klasse. For at sikre en vedvarende effekt følges op med flere opfølgningssessioner i foråret 2018.

PigeCampen er en udviklingscamp, hvor pigerne lærer at udvikle deres personlige styrker og sociale kompetencer med det mål, at øge pigernes trivsel og grundlaget for faglig progression. Når pigerne tilegner sig personlige og sociale kompetencer, vil deres refleksioner skabe større bevidsthed om egne værdier, ønsker og mål for fremtiden.

Skolernes tilbagemeldinger i forhold til antallet af piger, som vil kunne profitere af at deltage på PigeCamp, har givet Ungdomsskolen grundlag for at kunne konstatere, at der er et reelt behov for tilbud som eksempelvis PigeCampen i Varde Kommune.

PigeCamp er fremadrettet ind tænkt som en fast bestanddel af Ungdomsskolens indsatser.

Forældrene er glade for deres barns dagtilbud

En undersøgelse blandt alle forældre i Varde kommunes dagtilbud viser, at forældrene er meget tilfredse med deres barns dagtilbud. Således svarer 93% af forældrene, at de er meget tilfredse eller tilfredse med personalets indsats for at få barnet til at føle sig tryk og glad. Svarene bruges lokalt i den enkelte daginstitution af ledelse og medarbejdere i samarbejde med bestyrelsen i arbejdet med fortsat at øge kvaliteten og forældrenes tilfredshed.

Stærke dagtilbud - ny dagtilbudsreform

I 2017 kom den ventede reform for dagtilbudsområdet med en styrket pædagogisk læreplan, større vægt på pædagogfaglighed i institutionerne og flere pædagoger til udsatte institutioner. På forkant heraf har Varde Kommune øget fokus på de socioøkonomiske forhold i en kommende tildelingsmodel for dagtilbudsområdet, hvorved der kommer flere personaleressourcer der, hvor der er mange børn i udsatte positioner. Ligeledes etableres en målrettet indsats i forhold til at styrke samarbejdet i overgangen fra dagtilbud til skole. Endelig arbejdes der kontinuerligt med den styrkede læreplan gennem en fælles, lokalt forankret arbejdsmetode 'Fra Intention til Handling'. Lovgivningen, som følger af reformen, forventes at træde i kraft i sommeren 2018.

Partnerskab om kvalitet i dagtilbud

Varde Kommune deltager i KL's kvalitetsudviklings partnerskab. Formålet med partnerskabet er at øge kvaliteten i de kommunale dagtilbud gennem tværgående kommunesamarbejde om at udvikle nye og bedre tilgange til kvalitetsudvikling. Partnerskabet skal understøtte den kommunale proces fra ord og intention om øget kvalitet til konkret lokalt forankret handling i læringsmiljøerne og den faglige ledelse.

I partnerskabet præsenteres kommunerne for den seneste viden fra forskning på området og viden og erfaring fra praksisfeltet bringes i spil på tværs af de deltagende kommuner.

Årre Børnecenter

Projekteringen af Årre Børnecenter, med inddragelse af forældre, medarbejdere og ledelse fra børnehave og skole, er afsluttet med udgangen af 2017 og overgår herefter til byggefase.

Børn og Familie

Børn og Familie - Ny organisering fra 1. august 2017

Den 1. august 2017 blev 2 tidligere afdelinger lagt sammen til afdelingen Børn og Familie, der nu består af Myndighed, Familieafdelingen (kommunale leverandører på børne-socialområdet), Psykologerne, Sundhedsplejen, Fysio- og ergoterapeuterne, Tandplejen og Fælles Administration. Afdelingen har til formål at understøtte at alle børn skal blive så livsduelige, som de kan, og at alle unge kommer i uddannelse eller job.

Omlægning af socialrådgivernes arbejde

I forbindelse med omorganiseringen blev socialrådgivernes arbejde ligeledes omlagt. Tidligere havde gruppen været opdelt efter funktioner, således at et barn skiftede rådgiver, når der var behov for en ny funktion. Arbejdet er nu omlagt, således at den samme rådgiver kan følge barnet og familien fra begyndelsen og gennem et eventuelt forløb. Der er dog stadig særlige områder, hvor det er medarbejdere med særlige kompetencer, der overtager sagen undervejs for at sikre adgang til specialviden, når det er påkrævet.

Tværgående ungeindsats

Arbejdet i den tværgående ungeindsats udvikles stadig. I løbet af året har det vist sig, at den oprindelige tanke, at rådgiverne i denne indsats skulle kunne den relevante lovgivning på både børne- og voksenområdet for at understøtte overgangen mellem børne- og voksenlovgivning, ikke holdt stik. Det er derfor nu ændret, således at medarbejderne danner makkerpar i de enkelte sager. Herved opretholdes intentionen om, at understøtte overgangen mellem børne- og voksenlovgivning samtidig med, at medarbejderne ikke skal oplæres og holdes ajour i den

dobbelte mængde lovgivning. Dette har vist sig at være en mere hensigtsmæssig arbejdstilrettelæggelse.

Brugertilfredshedsundersøgelse for plejefamilier

Første del af brugerundersøgelsen blandt plejefamilier blev forelagt udvalget i 2017. Undersøgelsen var en spørgeskemaundersøgelse blandt plejefamilier i Varde Kommune. 95 % af plejeforældrene er tilfredse eller meget tilfredse med at være plejefamilie. Der er undersøgt 3 temaer for at afdække den støtte plejeforældrene modtager fra kommunen: Kurser, Tilsyn og Supervision. Desuden indgik plejefamiliernes vurdering af samarbejdsrelationen med Varde Kommune. Plejefamilierne er generelt tilfredse med støtten og samarbejdet med kommunen. Efterfølgende er der afholdt et fokusgruppeinterview med det formål at understøtte og tilrettelægge det fremtidige samarbejde med plejefamilierne så optimalt som muligt.

Datagrundlag udsatte børn og unge

Varde Kommune er foregangskommune på dette felt. Vi er den første kommune, som er lykkedes med at danne data på børne-socialområdet. Der dannes nu hver måned information om en lang række faktorer af betydning for servicering af borgerne samt medarbejdernes arbejdsbyrde. Det drejer sig fx om antallet og varigheden af foranstaltninger, overholdelse af de lovpligtige tidsfrister ved børnefaglige undersøgelser, antallet af indkomne underretninger, og hvor de kommer fra samt sagstal for den enkelte rådgiver.

Beslutning om lukning af Døgninstitutionen Tippen

Byrådet besluttede den 10. november 2017, at Døgninstitutionen Tippen - der bestod af en døgnafdeling med en intern skole - skulle lukke ved udgangen af året, da Varde Kommune ikke længere kunne stå inde for tilbuddet. Alle børn og unge, der var anbragt på Tippen, var flyttet inden jul, og medarbejdere, der ikke var i beskyttede stillinger, er opsagt. Der er endnu ikke taget stilling til bygningernes videre anvendelse.

Den særligt tilrettelagte ungdomsuddannelse (STU) og skoletilbuddet Entréen var organiseret under Tippen. Disse 2 afdelinger fortsætter.

Udvalget for Social og Sundhed

mio.kr.	Oprindeligt budget	Tillægsbevillinger	Overført fra 2016	Korr. Budget	Regnskab	Regnskabsafvigelse	Overført fra 2017 til 2018	Faktisk afvigelse
Drift								
Sundhedsvæsen	220,2	-2,4	2,6	220,4	217,7	-2,7	3,2	0,5
Ældreområdet	416,8	6,1	4,9	427,8	414,3	-13,5	9,6	-3,9
De specialiserede social område Central	176,2	15,7	1,7	193,6	187,1	-6,5	3,6	-2,9
refusionsordning	-4,8	0,0	0,0	-4,8	-5,3	-0,5	0,0	-0,5
I alt drift	808,4	19,4	9,2	837,0	813,8	-23,2	16,4	-6,8
I alt anlæg	3,0	0,8	3,5	7,3	0,2	-7,1	6,7	-0,4
Samlet for udvalget	811,4	20,2	12,7	844,3	814,0	-30,3	23,1	-7,2

(- =større indtægt/mindre udgift)

- Driftsregnskabet viser et mindreforbrug på 6,8 mio. kr. efter overførsler til 2018. Der er i løbet af året givet tillægsbevillinger på 9,5 mio. kr. Kolonnen med tillægsbevillinger indeholder foruden de tillægsbevillinger der er givet i forbindelse med budgetopfølgning pr. 31. august 2017, også budget tilført fra barsels- og sygdomspuljen.
- På **Sundhedsområdet** er der et merforbrug på 0,4 mio. kr., der ikke overføres til 2018. Der er givet en negativ tillægsbevilling på 2,6 mio. kr. til den kommunale medfinansiering af sundhedsvæsenet. Tillægsbevillingen skyldes nye afregningsregler, så kommunerne ikke længere medfinansierer træning under indlæggelse.
- På **Ældreområdet** er der givet en negativ tillægsbevilling på 0,7 mio. kr. og der er et mindreforbrug på 3,8 mio. kr., der primært vedrører mindreforbrug i hjemmeplejen samt på uddannelsen af social- og sundhedselever. Uddannelsesforløbet for SOSU-assistenter er ændret, og den fulde effekt af ændringen, viser sig først i 2018 og frem. Der er i budgettet afsat 10,1 mio. til en mere værdig ældrepleje og 3,3 mio. kr. til en klippekortsordning til plejehjemsbeboere.
- På **Det Specialiserede Socialområde** er der givet tillægsbevillinger i løbet af året på 12,8 mio. kr., og der er et restbudget på 2,9 mio. kr. Merforbruget skyldes primært en stigning i antallet af borgere, der har behov for tilbud i socialpsykiatrien.

Generelle bemærkninger 2017

Sundhedsområdet

Kommunal medfinansiering

Kommunerne medfinansierer borgernes forbrug af sundhedsydelser i sygehus- og praksissektoren. Denne udgør en stor del af budgettet på sundhedsområdet. I 2018 bliver medfinansieringen aldersbestemt, så der skal betales mest for småbørn og ældre, som

kommunen i højere grad er i kontakt med. I 2017 er samarbejdet omkring monitorering af aktiviteten for disse grupper styrket.

Kræftmidler

Varde Kommune har fået en koordinator for kræftområdet. Koordinatorens opgave er at styrke indsatserne på kræftområdet med udgangspunkt i systematiske behovsvurderinger, afklarende samtaler og opfølgninger. Behovsvurderingerne hjælper borgerne til at sætte ord på deres behov under og efter et sygdomsforløb med kræft. En væsentlig del af opgaven er at følge op på borgernes behovsvurderinger.

Ældre og kronikere

Ældre og/eller kronisk syge borgere er i større risiko for dårlig ernæringstilstand, herunder underernæring. Ved tidligt at opspore og handle på dårlig ernæringsstilstand og risiko herfor, øges chancerne for at forebygge underernæring, der påvirker borgerens funktionsevne og helbred.

Med henblik på at styrke ernæringsindsatsen på sundheds- og ældreområdet samt leve op til nationale og regionale anbefalinger er der ansat en diætist i en nyoprettet stilling på sundheds- og ældreområdet. Diætisten tilbyder diætvejledning og diætbehandling til borgere i Varde Kommune tilknyttet sundheds- og ældreområdet.

Rygestop for særligt udsatte

Rygestopmedicin som supplement til rådgivning øger chancen for rygestop. Center for Sundhedsfremme tilbyder i perioden juli 2017 - december 2019 gratis rygestopmedicin i kombination med rygestopforløb til udsatte borgere. Det kunne være borgere over 18 år, som fx er tilknyttet Jobcenteret og/eller Lokalpsykiatrien, borgere med en kronisk sygdom, storrygere eller familier hvor begge forældre ryger. Rygestoprådgiverne i Center for Sundhedsfremme vurderer sammen med den enkelte borger, om rygestopmedicin er relevant.

KOL

Ultimo 2016 overtog kommunen opgaven fra sygehuset omkring specialiseret genoptræning og patientuddannelse til borgere med KOL. I 2017 har der været fokus på at udvikle tilbuddet og få driften af opgaven implementeret i sammenhæng med de eksisterende tilbud. Der er i alt gennemført fem hold i 2017.

Korte opstartsfrister til træningsforløb

Der er i 2017 arbejdet fokuseret på at undgå ventelister til træning og på at få borgeren startet op i træningsforløb hurtigst muligt. Kapaciteten er øget og der er arbejdet med interne faglige retningslinjer ud fra en formodning om, at det giver mere effektive forløb. Desuden er der udarbejdet en praksis, som øger brugen af holdtræning og mindsker terapeuternes tid på transport.

Ældreområdet

Ny organisering

I starten af 2017 trådte en ny organisering på ældre- og sundhedsområdet i kraft.

Ændringerne betyder, at der nu er en fælles chef for hjemmepleje, plejehjem, hjælpemiddeldepot, Sygeplejen og visitationen. Videre blev hjemmeplejen og plejehjem samlet i fire geografiske enheder, som har ansvaret for både plejehjem og hjemmepleje i området.

Det er vurderingen, at den nye organisering har bidraget til at skabe mere sammenhæng og helhed mellem myndighedsfunktionen og leverandørerne, mellem Sygeplejen og den øvrige del af organisationen samt mellem hjemmeplejen og plejehjem.

Demens

Aflastningsprojekt for demensramte

Varde Kommune modtog i 2016/17 satspuljemidler til i et projekt, i samarbejde med nogle frivillige foreninger, at udvikle og afprøve nye og mere fleksible aflastningstilbud til pårørende til demensramte i egen bolig. Efter en indledende afdækning af behovene hos de pårørende, blev der igangsat forskellige initiativer til afprøvning. Nogle blev varetaget af kommunes demenskonsulenter, nogle af frivillige og nogle af andre kommunale institutioner. Resultatet af projektet viste, at 77 % af de pårørende oplevede, at de havde fået mere overskud og frihed i hverdagen, efter at de havde deltaget i projektet.

To af initiativerne er permanent overført til drift. Disse varetages af demenskonsulenterne. Det ene er et tilbud om længerevarende individuelle samtaleforløb mellem en terapeut/konsulent og de pårørende. Her er formålet at have fokus på de pårørendes behov, og styrke dem til at mestre situationen, hjælpe dem med at mindske den dårlige samvittighed og tage imod hjælp fra andre. Det andet er et tilbud, hvor der udarbejdes en sanseprofil af den demensramte. Med denne sanseprofil kan den demensramte lettere støttes i at mestre hverdagsting. Det aflaster den pårørende, som kan reducere behovet for kontrol, det mindsker irritation mellem parterne og det gør det lettere at stimulere den demensramte korrekt med aktiviteter.

Aktiviteter i frivilligt regi på Kulturspinderiet og ved Musik- og Billedskolen videreføres i relevant omfang til et kommende rådgivnings- og aktivitetscenter for yngre demensramte og pårørende til demensramte.

Demensvenligt lokalsamfund

Der er i 2017 bevilliget satspuljemidler til at udvikle Skovlund-Ansager til Danmarks første demensvenlige lokalsamfund. Et samfund hvor personer med en demenssygdom og deres pårørende kan leve et godt og meningsfuldt liv og forblive en del af sociale fællesskaber. Arbejdet har så småt været i gang siden 2016, men processen er med satspuljemidlerne blevet speedet op. Projektet drives af frivillige kræfter i lokalområdet i samarbejde med en projektleder fra Varde Kommune. Projektet evalueres af Syddansk Universitet, og skal munde ud i en model for, hvordan man kan gøre andre lokalsamfund og landsbyer demensvenlige. Projektet løber frem til september 2019.

Forøgelse af normering af demensenheder - Skovhøj og Lyngparken

Med værdighedsmidlerne har det været muligt at forøge personalenormeringen på demensenhederne i Varde og Oksbøl. Det har betydet, at personalet har mere tid og ro til en individuel hjælp til svært demente beboere og at dette er med til at forebygge uadækkende adfærd, uro og angst hos beboerne.

Udvidelse af Kompasklubben for yngre demensramte

I 2016 startede Varde Kommune Kompasklubben som et tilbud til yngre borgere med demens (<70 år). Tilbuddet er blevet en stor succes, og borgerne som kommer i Kompasklubben er yderst glade for stedet. Ud over at de kommer og deltager i aktiviteter i klubben, er en væsentlig del af tilbuddet, at de får et netværk med ligesindede. Her kan de frit tale om de svære ting med andre, som befinder sig i nøjagtig samme situation. Det bidrager med livskvalitet og livsmod til deltagerne. I 2017 er normeringen i klubben øget, således at åbningstiderne er udvidet, og der er blevet mulighed for differentierede aktiviteter efter brugernes ønsker og behov.

Renovering af køkkener

Blåbjerg Pleje- og Aktivitetscenter og Plejecenter Carolineparken søgte i 2016 en statslig pulje målrettet renovering, etablering og genetablering af køkkener på landets plejecentre.

På Blåbjerg Pleje- og Aktivitetscenter modtog man midler til genetablering af et storkøkken, som bl.a. fremmer duften af hjemmelavet mad på centeret. Man lægger vægt på at inddrage de 42 beboere, som bl.a. kan være med til at hente mad i køkkenet vha. rullevoogne. Derudover vil det være muligt at gennemføre større arrangementer på plejecenteret, da storkøkkenet giver mulighed for produktion af mad til mange. Grundet en uventet miljøsanering er tidsplanen blevet rykket med en måned, så køkkenet står først færdig i løbet af 2018.

På Carolineparken modtog man midler til at indrette tre store fællesrum med køkkener mere demensvenligt ved hjælp af rumdelere med blomster, nye ovne, hjemlig belysning fra pendler, vægge der males samt billeder af natur og dyr. Effekten er, at demensramte beboere i de tre fællesrum bedre finder ro, nu hvor støj fra de gamle ovne er væk, og hvor rumdelerne skaber hygge-og hvilekroge.

I Sikre Hænder

I sikre hænder er et projekt Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Sundheds- og Ældreministeriet og KL står bag. Formålet med projektet er, at borgere får den rette pleje og behandling til rette tid, og at brugere i ældreområdet og Sygeplejen får en optimal kvalitet i pleje og behandling. Varde Kommune er sammen med 13 andre kommuner med i projektets bølge to.

Projektet skal nå følgende mål:

- 1) Ældreområdet og Sygeplejen opbygger en varig platform for forbedringsarbejdet
- 2) Ældreområdet og Sygeplejen opbygger en sikkerhedskultur
- 3) Høj grad af borger- og pårørendeinddragelse

Projektet indeholder fire kliniske indsatser: Tryksårsforebyggelse, medicin håndtering, fald og infektioner. Varde Kommune arbejder med indsatserne medicin håndtering og tryksårsforebyggelse. Medarbejderne arbejder med at udvikle, afprøve, tilpasse og implementere sikre og systematiske arbejdsgange, der medfører en højere patientsikkerhed. Varde Kommune har udvalgt fire pilotenheder, der arbejder med de konkrete indsatser.

Fælles Sprog III

Fælles Sprog III er en fælleskommunal metode, udarbejdet af KL, for socialfaglig og sundhedsfaglig dokumentation. I Varde Kommune forløber implementeringen fra november 2017 til og med februar 2018 på ældreområdet, i Sygeplejen samt på træningsområdet.

Fælles Sprog III

- Skal sikre genbrug og opdatering af data, på tværs af forskellige kommunale opgaver, funktioner og medarbejdere.
- Omhandler den dokumentation, der foretages af de kommunale medarbejdere, som leverer visiterede indsatser til borgere.
- Skal bidrage til sammenhæng, kvalitet og effektivisering i den kommunale socialfaglige og sundhedsfaglige indsats rettet mod borgeren. Samtidig med at der skabes valide data, der anvendes til prioritering, kvalitetsudvikling og styring – lokalt og nationalt.
- Skal IT-understøttes, for at potentialerne ved struktureret information kan komme i spil.

Åbning af Showroom for velfærdsteknologi

Showroom for Velfærdsteknologi blev åbnet den 29. marts 2017.

Forløberen, Living Lab Varde, blev etableret på Lunden fire år tidligere, og fungerede i høj grad som en organisatorisk løftestang for at tage velfærdsteknologi i anvendelse. Da lokalerne skulle anvendes til at udvide Lundens kapacitet, blev Living Lab flyttet til Hjælpemiddeldepotet, og hedder nu "Showroom for Velfærdsteknologi".

Showroomet skal opfylde følgende primære mål:

- Spredde viden og vække opmærksomhed om hvordan velfærdsteknologiske løsninger kan forbedre livskvalitet, komfort og tryghed for os alle i det daglige liv
- Give mulighed for at borgere i al almindelighed kan tage nye teknologier i øjesyn og få gode råd med på vejen
- Skabe et tæt samarbejde med biblioteker, erhvervsliv, foreninger og interessentorganisationer for at udbrede kendskabet til Showroom og de løsninger der er udstillet

De udstillede teknologier skal fornyes i takt med at markedet udvikler sig, så det til en hver tid fremstår tidssvarende og relevant for borgerne i kommunen.

De fysiske rammer består af lokaler i tæt forbindelse med undervisnings- og mødefaciliteter på Hjælpe-middeldepotet, hvor leverandører har stillet installationer og teknologiske løsninger til rådighed uden beregning. Der er mere end 75 produkter fra ca. 40 leverandører til en samlet værdi af op mod 1 mio. kroner

Den daglige drift varetages af en deltidsansat ergoterapeut, der i samarbejde med leverandører og interne samarbejdspartnere, modtager borgere, både enkeltvis og i grupper, til rundvisning og demonstration.

Showroomet anvendes også i forbindelse med undervisning af elever og medarbejdere i Varde Kommune i rehabilitering og velfærdsteknologi.

Træning i arbejdstiden for social og sundhedspersonalet

Formålet med træning i arbejdstiden er at opnå positiv effekt på medarbejdernes fysiske og psykiske velbefindende, sygefravær og arbejdsglæde. Forskning viser af faggruppen sjældent får pulsen op, trods det at de går mere end 10.000 skridt i hverdagen. De har en højere forekomst af fx forhøjet blodtryk, for højt BMI og dårlig kondition. I et forebyggende perspektiv skal arbejdspladsen være medarbejdernes sundhedsfremmende arena, hvor de dagligt oplever at arbejdspladsen støtter op om deres fysiske og psykiske arbejdsmiljø.

På Carolineparken og Lyngparken, hvor projektet er afprøvet, er der blevet godt modtaget af medarbejdere og ledere. Resultaterne fra de medarbejdere, som har trænet 18 uger i arbejdstiden, viser effekter. Træningen bidrager til fællesskab på arbejdspladsen – også på tværs af teams. Konkrete effekter er, at en medarbejder er stoppet med at ryge, og en anden træner nu også i sin fritid.

I samarbejde med Personaleafdelingen er der fokus på korttids- og langtidssygefraværet. Det er for tidligt at vurdere effekter i forhold til dette.

Klippekort til plejehjemsbeboere

Varde Kommune har i både 2017 og 2018 fået tildelt puljemidler fra Sundheds- og Ældreministeriet til klippekort til plejehjemsbeboere. Ifølge puljens vejledningen skal beboerne med klippekortet opleve fortsat at være herre over eget liv, og få hjælp til at gøre ting, der giver livskvalitet.

Bevillingen svarer til at alle beboere kan få ca. en halv times ekstra hjælp og støtte en gang om ugen.

I Varde Kommune, omfatter ordningen alle borgere i permanent plejebolig, samt borgere der har et længerevarende ophold i en midlertidig plejebolig, fx fordi de afventer en permanent plejebolig.

Borgeren bestemmer selv hvilke aktiviteter klippekortet skal anvendes til, det kan fx være ledsagelse til gåture og indkøb, støtte til aktiviteter i egen bolig som fx højtlesning, klargøring til gæster, op pyntning til højtider. Derudover har plejecentrene forskellige tilbud om fælles udflugter og arrangementer, hvor de beboere der melder sig, puljer deres klip sammen.

Plejhjemslæger

Som en del af satspuljen 2016 er der afsat midler til gradvis indfasning af en landsdækkende ordning med fast tilknyttede læger på plejecentrene.

Formålet med ordningen er at øge kvaliteten af behandlingen og behandlingskontinuiteten samt forebygge indlæggelser og genindlæggelser for beboere på plejecentre.

Ordningen indebærer, at beboerne på plejecenteret får tilbudt en læge, som er fast tilknyttet plejecenteret. Derudover indebærer aftalen, at der skal indgås en konsulentkontrakt mellem kommunen og den fast tilknyttede læge om at yde generel sundhedsfaglig rådgivning til personalet på plejecentrene. De omtalte midler er udelukkende afsat til at honorere de fast tilknyttede læger i forhold til den generelle sundhedsfaglige rådgivning. Midler dækker dermed ikke den kliniske behandling af beboerne, der fortsat finansieres af sygesikringen.

I Varde Kommune er der indgået kontrakt mellem lægehuse og ni ud af 13 plejecentre.

Brugertilfredshedsundersøgelse på plejehjem

Der er i slutningen af 2017 gennemført en tilfredshedsundersøgelse blandt beboere på plejecentre og deres pårørende. Svarene viser en imponerende høj tilfredshed med plejhjemmene - både blandt beboere og pårørende. Svarene fra pårørende viser også, at plejhjemmene med fordel kan arbejde med at styrke deres kommunikation med pårørende. Det vil der blive arbejdet med i 2018.

Det specialiserede socialområde

Øgede udgifter indenfor Specialområdet

Der har i 2017 vist sig en massiv stigning i søgning til tilbud og behov for mere omfattende indhold i botilbud, især indenfor socialpsykiatrien. Denne tendens har også været gældende på landsplan.

Det har medført en stigning i udgiften på det specialiserede område, hvorfor der også er igangsat en analyse af området.

Masterplaner og effektiviseringstiltag

Social og Handicap har deltaget i en række arbejdsgrupper i KL-regi omkring effektivisering. På baggrund heraf er i 2017 igangsat arbejde med masterplaner og effektiviseringstiltag indenfor det samlede specialiserede område.

De primære tiltag omhandler

- Ændringer i ledelsesstruktur på udførerområderne
- Øget fokus på stordriftsfordele
- Intern kørsel med borgere indenfor Samstyrken
- Sammentænkning af cafe/værested og bostøttetilbud samt fleksibel brug af medarbejderressourcer på tværs af interne tilbud
- Fælles læringsforløb og digital støtte
- Investering i faglig opfølgning og controlling på myndighedsområdet

Overgang til nyt it-system og pakkeafregning

I 2016 var specialområdet IT-system i udbud og med virkning fra januar 2017 overgik udførerområdet til IT-systemet Nexus, som også benyttes af myndighed, ældre- og sundhedsområdet.

Samtidig overgik området til ny afregningssystem, hvor formålet er at skabe øget gennemsigtighed i forhold til den enkelte borgers behov og hvilke ressourcer der tilknyttes den enkelte borger.

Bo- og rehabiliteringscentret Lunden

Lunden fik i 2017 udvidet antallet af genoptræningspladser med svarende til i alt 10 pladser. Derudover er der igangsat en mindre renovering ved indgangene til bassinet og arbejdet med en større inden- og udendørs renovering er påbegyndt.

Udvidelse af Samstyrkens botilbud i Ølgod

Der er truffet beslutning om udvidelse af antal botilbudspladser i Ølgod. Byggeriet skulle være påbegyndt i 2017, men blev udskudt grundet midlertidigt anlægsstop. Det forventes nu, at pladserne er klar til indflytning primo 2020.

Udvalget for Arbejdsmarked og Integration

mio.kr.	Oprindeligt budget	Tillægsbevillinger	Overført fra 2016	Korr. Budget	Regnskab	Regnskabsafvigelse	Overført fra 2017 til 2018	Faktisk afvigelse
Drift								
Kontant ydelser	174,8	-1,0	0,0	173,8	174,4	0,6	0,0	0,6
Førtidspension og personlige tillæg	231,1	-9,0	0,0	222,1	221,8	-0,3	0,0	-0,3
Revalidering og ressourceforløb	132,8	9,6	0,0	142,4	148,6	6,2	0,0	6,2
Forsikrede ledige-ydelser	57,8	2,0	0,0	59,8	59,1	-0,7	0,0	-0,7
Arbejdsmarkedsforanstaltninger	36,5	-0,1	0,0	36,4	39,4	3,0	0,0	3,0
Integration	21,1	-10,7	0,0	10,4	7,7	-2,7	0,0	-2,7
Ungdommens Uddannelsesvejledning	5,3	0,0	0,0	5,4	5,2	-0,2	0,2	0,0
Øvrige	3,9	-0,5	0,0	3,4	3,4	0,0	0,0	0,0
I alt drift	663,4	-9,7	0,0	653,7	659,6	5,9	0,2	6,1
I alt anlæg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Samlet for udvalget	663,4	-9,7	0,0	653,7	659,6	5,9	0,2	6,1

(- = større indtægt/mindre udgift)

Ovennævnte skema viser et merforbrug på 6,1 mio. kr. i forhold til det korrigerede budget og svarende til 0,9 %.

I forhold til det oprindelige budget 2017 på 663,4 mio. er resultatet:

• Indtægtstillægsbevilling pr. 31. august 2017	-10,1 mio. kr.
• Merforbrug pr. 31. december 2017	6,1 mio. kr.
• Mindre forbrug i 2017	4,0 mio. kr.

De områder, hvor der har været de væsentligste afvigelser, er:

- **Integration.** Den øgede grænsekontrol ude i Europa og ved Danmark har betydet væsentlige færre flygtninge end forventet og dermed ændrede budgetforudsætninger.
- **Førtidspension.** Ændret lovgivning med etablering af bl.a. ressourceforløb og fleksjob på få timer betyder færre tilkendelser - ca. 100 - mod tidligere ca. 250 og dermed en mindre udgift.
- **Fleksjob.** Ændret lovgivning, hvor den mindste arbejdsevne skal udnyttes og dermed etablering af minifleksjob med få timer om ugen, har betydet en stigning fra 764 pr. 1. januar 2017 til 839 pr. 31. december 2017 og dermed merudgift.

Generelle bemærkninger 2017

Lav ledighed - med store sæsonudsving

Set over hele året er Varde Kommune blandt de kommuner i landet med lavest ledighed. Dette må især tilskrives en varieret erhvervsstruktur samt at de ledige både er fagligt og geografisk mobile.

På grund af, at mange beskæftigede har tilknytning til turisterhvervet, er der traditionelt en markant sæsonledighed. Der er hos A-kasser og Jobcenter fokus på, at også sådanne kortvarige ledighedsperioder udnyttes til relevant kompetenceudvikling eller alternative kortere beskæftigelser.

Inden for visse brancher er der mangel på arbejdskraft. Samtidig stiger kompetencekravene på arbejdsmarkedet, så der kan forventes en stigende efterspørgsel efter højtuddannet og faglært arbejdskraft og et overskud på ufaglært arbejdskraft.

Den gunstige situation på arbejdsmarkedet giver mulighed for at flere på kanten kan få fodfæste.

Tværgående Ungeindsats virker

Tværgående Ungeindsats blev igangsat pr. 1. januar 2017. Målet er bl.a. at forebygge, at unge kommer på uddannelseshjælp, reducere i antallet af unge på uddannelseshjælp samt færre unge misbrugere. Varde Kommune har en målsætning om at ligge i top 5 blandt sammenlignelige kommuner i forhold til unge på uddannelseshjælp i % af arbejdsstyrken. Varde Kommune er gået fra en 13. plads til en 10. plads i løbet af 1½ år.

Tværgående Ungeindsats er et matrixsamarbejde mellem Jobcenter Varde og Børn og Familie. Ungeindsatsen består af 8 rådgivere, som også har en aktørrolle som henholdsvis virksomhedskonsulent og mentor. Rådgiveren har et nedsat sagsantal. Det betyder, at rådgiveren kan have en hyppigere kontakt og tættere relation til den unge end tidligere. Rådgiverne på tværs af Børn og Familie og Jobcenter arbejder på at sikre en sammenhængende indsats i fælles sager.

Erfaringerne fra det første år er positive. De unge føler sig i højere grad set og hørt. Tendensen i data viser, at færre uddannelsesparate kommer retur på offentlig forsørgelse, hvilket kan tyde på, at der laves mere holdbare planer.

Flygtningestrømmen er standset

At flygtningestrømmen er standset - og hermed fald i de basale bosætningsopgaver, har medvirket til, at kræfterne har kunnet intensiveres om de aktiviteter, der får de herboende flygtninge ind på arbejdsmarkedet. De redskaber, der anvendes for at fremme muligheden for ordinært arbejde - er ud- over sprogundervisning - praktik i private virksomheder.

Et nyt redskab - Integrations Grund Uddannelse (IGU) - er blevet vel modtaget hos virksomheder og flygtninge. Der er tale om et 2-årigt forløb, der via individuelt tilrettelagt kombination af praktik og uddannelse - giver den enkelte et solidt fundament til et varigt job.

De senest års intensive indsats for at bringe flygtningene væk fra offentlig forsørgelse har i 2017 udløst flere resultattilskud for 6 måneders uafbrudt arbejde eller 6 måneder på SU:

År	2015	2016	2017
Antal resultattilskud.	5	32	72

Det samlede resultattilskud for 2017 er 6,2 mio. kr. og væsentlig mere end budgetteret 3,7 mio. kr.

Det gode resultat kan blandt andet tilskrives en øget motivation hos virksomhederne til at medvirke i integrations indsatsen, investering i virksomhedskonsulenter til området samt en målrettet satsning (branche pakke) - med praktik og kompetenceudvikling - på brancher med jobåbninger.

Investering i tidlig indsats for sygedagpenge betaler sig

Fra budget 2016 blev der investeret 2 mio. kr. til ekstra personale, kompetenceudvikling og hjælp fra eksterne konsulenter for at forkorte varigheden på sygedagpenge ved bl.a. en tidlig målrettet indsats og samtidig blev der indregnet en besparelse på 7 mio. kr. svarende til en reduktion af sygedagpengesager fra 650 til 610 årsværk.

Indsatsen består af flere elementer - blandt andet en tidlig screening af sagerne, så de mest effektive indsatser anvendes fra starten. Samarbejdet med virksomhederne er ligeledes intensiveret. De gode erfaringer, der i tidligere år er gjort sammen med Varde Kommunes egne institutioner for at fastholde medarbejdernes tilknytning til arbejdspladsen under sygdom, er udvidet til at omfatte flere virksomheder. Indsatsen har fokus på enten delvis raskmelding - eller praktik i anden jobfunktion i sygdomsperioden - så den enkelte medarbejder ikke mister sin tilknytning til arbejdspladsen.

I forbindelse med investeringen i 2016 blev der ansat 2 fysioterapeuter, der hjælper den sygemeldte med at få fokus på udvikling af resurser, og dermed fremmer overgangen til praktik og tilbagevenden til arbejdsmarkedet. Forløbet kaldes Aktiv Sygemelding og er organisatorisk placeret i kommunens Center for Sundhedsfremme.

For 2016 kom man ca. halvvejs i mål med besparelsen på de 7 mio. kr., men målet er nået i 2017 med en besparelse på ca. 7,6 mio. kr.

Udover de færre sygedagpengesager er den gennemsnitlige varighed pr. sygedagpengesag reduceret fra 30,5 uger til 27,2 uger.

Der arbejdes på, at også de svagt stillede får varigt fodfæste på arbejdsmarkedet

Varde Kommune har i 2017 sat ekstra fokus på borgere, der har været i kontanthjælpssystemet i en længere periode. Ud over kommunens egen indsats er opnået støtte fra puljen "flere skal med".

Puljen støtter en målrettet indsats for borgere med 5 eller flere år i kontanthjælpssystemet. Formålet med initiativet er først og fremmest at hjælpe de borgere, hvor langvarig sygdom er en forhindring for arbejde.

Er borgeren i målgruppen for ressourceforløb, fleksjob eller førtidspension, forberedes sagen til rehabiliteringsteamet.

For de øvrige borgere igangsættes en individuel og helhedsorienteret indsats, hvor målet er, at flest mulige opnår hel eller delvis fodfæste på arbejdsmarkedet i form af ordinære timer.

Den indsats, der i de seneste år er gjort i forhold til at fastholde også de svagere på arbejdsmarkedet, har for Varde Kommune medført en markant stigning i antallet af fleksjob rundt om i kommunens virksomheder.

Pr. 31. december 2017 var der 839 igangværende fleksjob, hvilket er flere end nogensinde før.

Udvalgte nøgletal

Oversigt over væsentlige økonomiske nøgletal	Regnskab 2017	Regnskab 2016	Regnskab 2015	Regnskab 2014	Regnskab 2013
Regnskabsopgørelsen (udgiftsbaseret) (mio. kr.) - = overskud					
Resultat af ordinær driftsvirksomhed	-151	-99	-87	-117	-115
Resultat af det skattefinansierede område	-100	-2	63	17	10
Balance, aktiver (mio. kr.)					
Anlægs- og finansielle aktiver i alt	2.320	2.321	2.366	2.290	2.239
Omsætningsaktiver i alt	228	228	234	211	284
Likvide beholdninger	169	102	96	175	161
Balance, passiver (mio. kr.)					
Egenkapital	894	909	939	953	901
Hensatte forpligtigelser	494	381	386	385	386
Langfristet gæld	790	837	831	817	807
- heraf ældreboliger	335	348	363	378	385
Kortfristet gæld	538	530	543	521	590
Gennemsnitlig likviditet (kassekreditreglen i mio. kr.)	274	253	267	300	272
Likvide aktiver pr. indbygger (hele kr.)	3.360	2.022	1.909	3.491	3.223
Langfristet gæld pr. indbygger (hele kr.)	15.705	16.590	16.524	16.300	16.154
Skatteudskrivning					
Udskrivningsgrundlag pr. indbygger (hele kr.)	154.247	154.708	150.415	147.370	144.577
Beskatningsgrundlag pr. indbygger (hele kr.)	172.720	173.067	167.901	164.036	160.246
Udskrivningsprocent, kommuneskat	25,10	25,10	25,10	25,10	25,10
Grundskyldspromille	31,56	31,56	31,56	31,56	31,56
Indbyggertal ultimo året	50.301	50.452	50.289	50.122	49.957

Kommunens årsregnskab 2017

Anvendt regnskabspraksis

Generelt

Varde Kommunes regnskab aflægges i henhold til gældende lovgivning og efter de retningslinjer, der er fastlagt af Økonomi- og Indenrigsministeriet i Budget- og Regnskabssystem for Kommuner.

Regnskabet aflægges som et totalregnskab, der omfatter alle drifts-, anlægs- og kapitalposter.

I regnskabet indgår tillige udgifter, indtægter, aktiver og gæld vedrørende de selvejende institutioner, som kommunen har driftsoverenskomst med.

God bogføringsskik

Vores bogføring foretages i overensstemmelse med god bogføringsskik.

Den gode bogføringsskik kan beskrives som den praksis, der til enhver tid anses for god skik og brug blandt kyndige og ansvarsbevidste fagfolk indenfor bogføringsområdet.

Det er en forudsætning for god bogføringsskik, at reglerne i Budget- og Regnskabssystem for Kommuner samt relevante forskrifter er fulgt.

Regnskabsmaterialet omfatter

- de faktiske registreringer, herunder transaktionsspor
- beskrivelser af bogføringen, herunder aftaler om elektronisk dataudveksling
- beskrivelse af systemer til at opbevare og fremfinde opbevaret dokumentation
- oplysninger i øvrigt, som er nødvendige for kontrolsporet
- regnskaber
- revision

Ændringer i anvendt regnskabspraksis i forhold til foregående år

Der er følgende ændringer i anvendt regnskabspraksis i forhold til 2016.

- Opstillingen i balancen er ændret, så mellemregningsposter mellem regnskabsår nu indgår i omsætningsaktiver-tilgodehavender og værdien af pantebreve nu indgår i omsætningsaktiver-værdipapirer. Sammenligningstal for 2016 er korrigeret.
- Forpligtelsen til tjenestemænd som fremgår af balancen er opgjort efter de nye principper udmeldt fra Økonomi- og Indenrigsministeriet. Forholdet medfører en væsentlig højere værdiansat forpligtelse i regnskabet for 2017 sammenlignet med regnskabet for 2016. Således er forpligtelsen i 2017 netto ændret med 104,5 mio. kr., så den nu udgør 393,0 mio. kr.

Driftsregnskab

Indregning af indtægter, udgifter og omkostninger

Indtægter indregnes så vidt muligt i det regnskabsår, de vedrører - jf. transaktionsprincippet.

Driftsudgifter i regnskabsopgørelsen indregnes i det regnskabsår, de vedrører (jf. transaktionsprincippet) - forudsat at de er kendte for kommunen inden udløbet af supplementsperioden, der slutter 31. januar i det nye regnskabsår.

Anlægsudgifter indregnes i regnskabsopgørelsen i de regnskabsår, hvori anlægsudgiften afholdes. I resultatopgørelsen afskrives der første gang på et aktiv i det regnskabsår, hvori aktivet er anskaffet eller endelig færdigopført og klar til anvendelse.

Selvforsikringsordning

Vi er selvforsikret på arbejdsskadeområdet og på tyveri af løsøre. Der betales ikke en intern forsikringspræmie. Interne erstatninger udmåles efter generelle forsikringsbetingelser og afholdes af central pulje.

I balancen er der hensat beløb til erstatninger på arbejdsskadeområdet.

Præsentation i udgiftsregnskabet

Præsentation af kommunens årsregnskab tager udgangspunkt i det udgiftsbaserede regnskab.

Årsregnskabets primære funktion er at kunne sammenholde regnskabet med budgettet, der er opgjort efter udgiftsbaserede principper.

Årsregnskabet indeholder en afrapportering af kommunens resultat og præsentation af kommunens væsentlige, faglige resultater og aktivitetsniveau.

Vi har valgt bevillingsniveauet til at ligge på funktion 2. niveau.

Bemærkninger til regnskabet

Styrelsesloven fastsætter, at årsregnskabet i fornødent omgang skal være ledsaget af bemærkninger, navnlig vedrørende væsentlige afvigelser mellem bevillings- og regnskabsbeløb.

Bemærkninger er udarbejdet til driftsindtægter og udgifter i forhold til det godkendte budget på bevillingsniveau. Der er udarbejdet bemærkninger til regnskabet i tilfælde, hvor der nok er overensstemmelse mellem regnskabs- og bevillingsbeløb - men hvor de aktiviteter eller formål, som var forudsat ved bevillingsafgivelsen, ikke er realiseret.

Specielle bemærkninger, regnskabsoversigt og oversigt over anlægsarbejder fremgår af dokumentet Årsregnskab med specifikationer.

Balancen

Præsentation af balancen

Formålet med balancen er at vise kommunens aktiver og passiver opgjort henholdsvis ultimo regnskabsåret og året før.

Der er af Økonomi- og Indenrigsministeriet fastsat formkrav til, hvordan balancen skal udarbejdes.

Aktiver

Materielle anlægsaktiver

Aktiver indregnes som hovedregel i balancen til kostpris og afskrives over den forventede levetid. Ejendomsretten dokumenteres via bogførte fakturaer og leasingaftaler, mv.

Ejendomsretten til de i balancen indregnede grunde og bygninger dokumenteres via elektronisk indhentede tingbogsattester.

Aktiver med en levetid på 1 år eller derunder - samt aktiver under 100.000 kr. - afskrives straks og indgår således ikke i anlægsaktiverne.

Indretning af lejede lokaler samt anlæg, driftsmateriel og inventar - herunder IT-udstyr - måles til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger.

Kostprisen omfatter anskaffelsesprisen samt omkostninger direkte tilknyttet anskaffelsen indtil det tidspunkt, hvor aktivet er klar til at blive taget i brug.

Udgifter på over 100.000 kr., der medfører en væsentlig forbedring af et aktivs egenskaber eller en væsentlig forlængelse af et aktivs levetid, aktiveres sammen med det pågældende aktiv og afskrives over den nye levetid.

Udgifter til mindre reparationer og lignende - som ikke har væsentlige indflydelse på aktivets levetid eller egenskaber i øvrigt - udgiftsføres i det regnskabsår, hvori de afholdes.

Grunde og bygninger

Ejendomme anskaffet før 1. januar 1999 er værdiansat pr. 1. januar 2007 til ejendomsvurderingen for ejendommen pr. 1. januar 2004 fratrukket afskrivninger frem til 1. januar 2007.

Bygninger og grunde anskaffet efter 1. januar 1999 indregnes til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger.

Der afskrives ikke på grunde.

Øvrige materielle anlægsaktiver

Øvrige materielle anlægsaktiver er indregnet til anskaffelsespris med fradrag af afskrivninger.

Levetiderne for materielle anlægsaktiver er fastlagt til følgende:

Gruppe 001 - Grunde og bygninger

Bygningens anvendelse	Eksempler	Levetider
Grunde		Afskrives ikke
Administrative formål	Rådhus, administrationsbygninger, mv.	50 år
Forskellige serviceydelser	Folkeskoler, daginstitutioner samt tilhørende legepladser, plejehjem/-boliger, brandstationer, biblioteker, idrætsanlæg, svømmehaller, mv.	30 år
Diverse formål	Pavilloner, mv.	15 år

Gruppe 002 - Maskiner, maskiner, større specialudstyr og transportmidler

	Eksempler	Levetider
Maskiner	Containere, fejmaskiner, gravemaskiner, sneplove, mv. Elektriske motorer/maskiner Maskiner til storkøkkener, beskyttede værksteder og lignende.	10 år
Specialudstyr	Tandklinikudstyr, mv.	7 år
	Hjælpemidler	5 år
Transportmidler over 3500 kg.	Lastbiler, busser, traktorer, mv.	8 år
Transportmidler under 3500 kg	Personbiler, mv.	5 år

Gruppe 003 - Inventar, herunder computere og andet IT-udstyr

Kategori	Eksempler	Levetider
IT	IT og andet kommunikationsudstyr samt større servere	3 år
Inventar	Kontorinventar samt inventar på institutioner	5 år
Driftsmateriel	El- og VVS-udstyr Legepladsudstyr Værktøj Måleapparater og instrumenter	10 år

Der er endvidere fastlagt følgende værdiansættelsesprincipper samt levetider vedrørende indretning og installationer i lejede lokaler/bygninger:

	Værdiansættelsesprincip	Levetid
Indretning af lejede lokaler	Kostpris	10 år eller over lejekontraktens varighed

For enkelt aktiver fastsættes ved anskaffelsen en forventet scrapværdi, der ikke afskrives.

Der afskrives ikke på materielle anlæg under udførelse. Først når anlægget er udført, påbegyndes afskrivning over anlæggets forventede levetid.

Infrastrukturelle anlægsaktiver (veje, signalanlæg, broer, mv.) samt ikke-operationelle anlægsaktiver (arealer til rekreative formål samt naturbeskyttelses- og genopretningsformål) er ikke indregnet i balancen.

Finansielt leasede anlægsaktiver

Leasingkontrakter for materielle anlægsaktiver, hvor Varde Kommune har alle væsentlige risici og fordele forbundet med ejendomsretten (finansiel leasing), registreres i anlægskartoteket og indregnes til kostprisen.

Kostprisen måles som den laveste af enten dagsværdien af det leasede aktiv eller nutidsværdien af minimumsleasingydelse med tillæg af omkostninger.

Finansielt leasede anlægsaktiver afskrives over den forventede levetid, der fastsættes efter løbetiden på leasingkontrakten.

Materielle anlægsaktiver under udførelse

Igangværende materielle anlægsaktiver værdiansættes til de samlede afholdte omkostninger på balancetidspunktet.

Immaterielle anlægsaktiver

Immaterielle anlægsaktiver kan være såvel erhvervede som internt oparbejdede. Typisk vil der være tale om udviklingsomkostninger fx investering i systemudvikling eller visse software udgifter samt patenter, rettigheder og licenser. Vi har ikke aktiveret immaterielle anlægsaktiver.

Finansielle anlægsaktiver

Vores ejerandel i aktieselskaber og interessentskaber indgår i balancen med ejerandelen af den indre værdi.

Tilgodehavender er optaget i balancen til nominel værdi under de respektive regnskabsposter. Der er foretaget nedskrivning af tilgodehavender i forhold til den historiske erfaring med forskellen mellem nominel værdi og reel værdi.

Omsætningsaktiver

Udgifter til indkøb af råvarer, hjælpematerialer samt andre forbrugsvarer udgiftsføres på anskaffelsestidspunktet. Varebeholdninger over 1 mio. kr. og/eller beholdninger med væsentlige forskydninger i lagerets størrelse fra år til år optages i balancen. Varebeholdning måles til kostpris efter FIFO-princippet.

Grunde, bygninger, mv. til salg er optaget til forventet salgspris. Der udarbejdes en regnskabsmæssig opgørelse over hvert udstykningsområde pr. 31. oktober, der indgår i værdiansættelsen af grunde til videresalg.

Værdipapirer omfatter beholdninger af kortfristede værdipapirer (pantebreve), der kan omsættes til likvide beholdninger. Værdipapirer indregnes til dagsværdi (kurs) pr. 31. december.

Periodeafgrænsningsposter er optaget under omsætningsaktiver og vedrører udgifter og indtægter vedrørende efterfølgende regnskabsår.

Passiver

Hensatte forpligtelser

Pensionsforpligtelser vedrørende tjenestemandsansatte og ansatte på tjenestemandslignede vilkår, der ikke er forsikringsmæssigt afdækket, er optaget i balancen under forpligtelser. Kapitalværdien af pensionsforpligtelsen er beregnet aktuarmæssigt efter Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelser

Såfremt der er væsentlige verserende retssager, vil det være nævnt i årsberetningen.

Der er hensat beløb vedrørende aftaler om åremålsansættelser og aftaler om generationsskifte i det omfang, at der er aktive sager.

Som en følge af selvforsikring på arbejdsskadeområdet er der hensat beløb til at imødegå denne forpligtelse. Forpligtelsen er opgjort aktuarmæssigt efter Økonomi- og Indenrigsministeriets bestemmelser.

Kortfristet gæld

Kortfristet gæld til pengeinstitutter, staten, kirker, andre kommuner og regioner optages med restværdien på balancetidspunktet. Under kortfristet gæld er opsamlet diverse mellemregninger samt modtagne fakturaer, der på balancetidspunktet afventer betaling i forhold til rettidig betalingstidspunkt.

Forpligtelsen til feriepenge er optaget som kortfristet gæld. Forpligtelsen er opgjort for personale med ret til ferie med løn i forhold til lønsum, feriedage og særlige feriedage.

Langfristede gældsforpligtelser

Langfristet gæld til realkreditinstitutter og andre kreditinstitutter er optaget med restgælden på balancetidspunktet.

Den kapitaliserede restleasingforpligtelse vedrørende finansielt leasede anlægsaktiver indregnes i balancen som en gældsforpligtelse, og leasingydelsens rentedel indregnes over kontraktens løbetid i resultatopgørelsen.

Andre gældsforpligtelser, som omfatter gæld til leverandører, andre myndigheder samt anden gæld, måles til nominel værdi.

Eventuel gæld i udenlandsk valuta reguleres til kursen ultimo regnskabsåret. Markedsværdien af valutaswaps er bogført som langfristet gæld.

Noter til driftsregnskab og balance

Vi har udarbejdet noter til henholdsvis driftsregnskab og balance i det omfang, der er væsentlige forhold, som bør belyses, og/eller Social- og Indenrigsministeriet har stillet krav om noteoplysning/ regnskabsbemærkning.

Regnskabsopgørelse - udvalgsopdeling af driftsudgifter

Udgiftsregnskab (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Indtægter				
Skatter	-2.259,8	-2.265,3	-2.265,9	-2.251,7
Tilskud og udligning	-792,8	-787,0	-786,3	-762,8
Indtægter i alt	-3.052,6	-3.052,3	-3.052,2	-3.014,5
Driftsudgifter (eksklusiv jordforsyning og forsyningsvirksomhed)				
Udvalget for Økonomi og Erhverv	373,9	372,6	346,6	343,7
Udvalget for Plan og Teknik	120,4	111,2	105,8	103,7
Udvalget for Børn og Undervisning	876,9	922,3	889,8	902,8
Udvalget for Kultur og Fritid	79,1	83,8	81,1	80,5
Udvalget for Social og Sundhed	808,5	837,0	813,8	811,6
Udvalget for Arbejdsmarked og Integration	663,3	653,7	659,6	673,3
Driftsudgifter i alt	2.922,1	2.980,6	2.896,7	2.915,5
Driftsresultat før finansiering	-130,5	-71,7	-155,5	-99,0
Renter, mv.	8,7	7,4	5,2	0,7
RESULTAT AF ORDINÆR DRIFTSVIRKSOMHED	-121,8	-64,3	-150,3	-98,3
Anlægsudgifter (eksklusiv forsyning)				
Udvalget for Økonomi og Erhverv	17,8	13,8	9,5	-33,1
Udvalget for Plan og Teknik	40,6	77,2	30,0	59,2
Udvalget for Børn og Undervisning	22,5	28,7	5,0	22,1
Udvalget for Kultur og Fritid	9,3	17,9	6,9	27,3
Udvalget for Social og Sundhed	3,0	7,4	0,2	12,8
Udvalget for Arbejdsmarked og Integration	0,0	0,0	0,0	0,0
Anlægsudgifter i alt	93,2	145,0	51,6	88,2
Jordforsyning				
Drift	-0,7	-0,7	-0,8	-0,9
Anlæg	0,0	-4,3	-0,1	9,4
Jordforsyning i alt	-0,7	-5,0	-0,9	8,5
Ekstraordinære poster				
RESULTAT I ALT	-29,3	75,7	-99,6	-1,6

Regnskabsopgørelse - funktionsopdelt

Noter	Udgiftsregnskab (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
	Det skattefinansierede område				
	Indtægter				
1	Skatter	-2.259,8	-2.265,3	-2.265,9	-2.251,7
1	Tilskud og udligning	-792,8	-787,0	-786,3	-762,8
	Indtægter i alt	-3.052,6	-3.052,3	-3.052,2	-3.014,5
	Driftsudgifter				
2	Byudvikling, miljø og transport	139,3	133,6	126,9	121,8
3	Undervisning og kultur	619,6	650,2	626,8	642,7
4	Sundhedsområdet	247,7	248,4	244,8	250,8
5	Sociale opgaver og beskæftigelse	1.557,7	1.594,7	1.569,2	1.571,3
6	Fællesudgifter og administration	357,8	353,7	329,0	328,9
	Driftsudgifter i alt	2.922,1	2.980,6	2.896,7	2.915,5
	Driftsresultat før finansiering	-130,5	-71,7	-155,5	-99,0
	Renter, mv.	8,7	7,4	5,2	0,7
	Resultat af ordinær driftsvirksomhed	-121,8	-64,3	-150,3	-98,3
	Anlægsudgifter				
	Byudvikling, miljø og transport	45,1	92,1	34,4	26,2
	Undervisning og kultur	22,7	41,4	15,0	45,0
	Sundhedsområdet	0,0	0,5	0,0	0,0
	Sociale opgaver og beskæftigelse	10,2	15,5	4,7	11,9
	Fællesudgifter og administration	15,3	-4,5	-2,5	5,1
	Anlægsudgifter i alt	93,2	145,0	51,6	88,2
	Jordforsyning				
	Drift	-0,7	-0,7	-0,8	-0,9
	Anlæg	0,0	-4,3	-0,1	9,4
	Jordforsyning i alt	-0,7	-5,0	-0,9	8,5
	Ekstraordinære poster				
	Resultat i alt	-29,3	75,7	-99,6	-1,6

Balance

Aktiver

Noter	Balance (i mio. kr.)	Ultimo 2017	Ultimo 2016
	Materielle anlægsaktiver		
	Grunde	170,6	165,1
	Bygninger	830,4	744,5
	Tekniske anlæg, mv.	40,6	40,5
	Inventar	7,0	9,7
	Anlæg under udførelse	93,8	235,2
7	I alt	1.142,6	1.195,0
	Immaterielle anlægsaktiver	0,0	0,0
	Ejerandele		
8	Aktier og andelsbeviser, mv.	1.092,8	1.060,7
	Langfristede tilgodehavender	85,1	66,0
	Udlæg Forsyningsvirksomheder	-0,4	5,4
	I alt	1.177,3	1.132,1
	Omsætningsaktiver		
	• varebeholdninger	0,0	0,0
	• fysiske anlæg til salg	83,0	76,8
	• tilgodehavender	138,3	144,5
	• værdipapirer (pantebreve)	6,3	6,6
	I alt	227,6	227,9
	Likvide beholdninger	169,2	102,2
	Aktiver i alt	2.716,7	2.657,2

Passiver

Noter	Balance i mio. kr.	Ultimo 2017	Ultimo 2016
	Egenkapital		
	Modpost for donationer	2,6	2,8
	Modpost for selvejende institutioners aktiver	10,2	10,4
	Modpost for skattefinansierede aktiver	1.212,8	1.258,5
	Reserve for opskrivninger	0,0	0,0
	Balancekonto	-331,1	-362,6
9	I alt	894,5	909,1
	Hensatte forpligtelser	493,9	381,4
10	Langfristede gældsforpligtelser	790,3	837,1
	Nettogæld vedr. fonds, legater, deposita, mv.	13,6	13,6
11	Kortfristede gældsforpligtelser	524,4	516,0
	Passiver i alt	2.716,7	2.657,2

Budgetoverførsler

	2017	2016	2015	2014	2013
Drift - skattefinansieret					
Udvalg:					
Økonomi og Erhverv	18,0	24,4	27,9	25,6	38,8
Plan og Teknik	3,1	2,5	2,8	4,0	-0,1
Kultur og Fritid	2,5	3,7	3,3	5,8	2,4
Børn og Læring	29,4	24,5	43,5	46,1	51,1
Social og Sundhed	16,3	9,2	13,1	12,9	18,2
Arbejdsmarked og Integration	0,2	0	0,7	1,0	1,1
I alt - Drift	69,5	64,3	91,3	95,4	111,5
Anlæg - skattefinansieret					
Udvalg:					
Økonomi og Erhverv	5,0	0,1	0,7	4,9	24,6
Plan og Teknik	48,2	33,8	22,3	31,2	22,0
Kultur og Fritid	11,0	4,7	0,5	2,5	1,7
Børn og Læring	14,3	7,8	11,7	7,6	16,0
Social og Sundhed	6,9	3,5	7,1	4,4	8,0
Arbejdsmarked og Integration	0,0	0	0		0,0
Jordforsyning	-7,2	-4,3	1,7	-0,2	-0,2
I alt - Anlæg	78,2	45,6	44,0	50,4	72,1
Øvrige					
Grundkapitallån	27,1	24,6	2,6	3,0	0,0
Låneramme 2017	-22,9	-22,5	-11,0	-19,4	-26,7
Låneramme - overførte anlægsbeløb	-20,2	0	0	0,0	-16,2
I alt - Øvrige	-16,0	2,1	-8,4	-16,4	-42,9
Budgetoverførsler i alt	131,3	112,0	126,9	129,4	140,7

Finansieringsoversigt

Finansieringsoversigt (i mio. kr.)	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Korrigeret budget vs. regnskab
Likvide beholdninger primo	102,2	102,2	0,0
Tilgang af likvide aktiver:			
+/- Årets resultat	29,3	99,6	70,3
+/- Lånoptagelse	48,8	11,1	-37,7
+/- Øvrige finansforskydninger	-30,7	-7,2	23,5
Anvendelse af likvide aktiver:			
+/- reguleringer likvide aktiver	0,0	7,4	7,4
Afdrag på lån	-44,1	-43,9	0,2
Likvide beholdninger ultimo	105,5	169,2	63,7

Disponibel Likviditet

Disponibel likviditet (i mio. kr.)	2017	2016	2015	2014	2013
Likviditet if. årsregnskabet	169,2	102,2	84,9	164,0	150,0
Deponerede beløb	-16,4	-12,8	0,0	0,0	-2,0
Likvide aktiver i alt	152,8	89,4	84,9	164,0	148,0
Uudnyttet låneramme	22,9	8,3	11,0	0,3	34,0
Endnu ikke optaget lån vedrørende ældreboligprojekter	0,0	0,0	0,0	0,0	9,0
Restrefusion	8,9	4,4	16,0	3,1	18,0
Likviditet afledt af regnskabet	31,8	12,7	27,0	3,4	61,0
Skattefinansieret likviditet	184,6	102,1	111,9	167,4	209,0
Budgetoverførsler					
Drift	-69,5	-64,3	-91,0	-96,0	-111,0
Anlæg	-78,2	-45,6	-44,0	-50,4	-72,0
Grundkapitalindsud	-27,1		-3,0	-3,0	0,0
Lån vedrørende overførte anlæg	20,2	14,2			
Energibesparende foranstaltninger				19,0	
Ældreboligprojekter					
Projekt 7-2					
Beskæftigelsestilskud efterregulering					
Likviditet afledt af overførsler	-154,6	-95,7	-138,0	-130,4	-183,0
Disponibel skattefinansieret likviditet ultimo året	30,0	6,4	-26,1	37,0	26,0

Ovenstående tabel viser, at likviditeten ifølge regnskabet på 169,2 mio. kr., kan omregnes til en disponibel likviditet på 30,0 mio. kr.

Forskellen udgøres af

- Deponerede beløb som en følge af garantistillelser på 16,4 mio. kr.
- Likviditetsposter afledt af regnskabet til uudnyttet låneramme og restrefusion med samlet 31,8 mio. kr.
- Budgetoverførsler på 174,8 mio. kr., hvoraf de 20,2 mio. kr. finansieres ved optagelse af lån.

Likviditeten pr. 31. december 2017 opgjort som et gennemsnit af de seneste 365 dage (kassekreditreglen) udgør 273,6 mio. kr.

Noter til driftsregnskab og balance

Note 1

Skatter, tilskud og udligning (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Kommunal indkomstskat	-1.952,0	-1.952,1	-1.952,1	-1.951,6
Selskabsskat	-27,5	-27,5	-27,5	-22,7
Dødsboskat	-0,5	-0,5	-0,5	-0,7
Grundskyld	-276,0	-275,8	-275,0	-272,5
Anden skat på fast ejendom	-3,8	-9,4	-10,8	-4,2
Samlede skatter i alt	-2.259,8	-2.265,3	-2.265,9	-2.251,7
Udligning og generelle tilskud	-694,0	-694,7	-694,7	-657,1
Udligning og tilskud til udlændinge	18,8	18,8	18,8	18,7
Kommunale bidrag til regionerne	6,6	6,6	6,6	6,4
Særlige tilskud	-124,1	-118,9	-118,8	-132,8
Refusion af købsmoms	0,0	1,2	1,9	1,8
Tilskud og udligning i alt	-792,8	-787,0	-786,3	-762,8
Skatter, tilskud og udligning i alt	-3.052,6	-3.052,3	-3.052,2	-3.014,6

Note 2

Byudvikling, miljø og trafik (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Faste ejendomme	16,7	9,8	9,1	5,9
Fritidsområder	11,6	9,8	12,4	12,4
Fritidsfaciliteter	0,7	1,0	0,8	0,7
Naturbeskyttelse	2,8	3,7	2,5	3,1
Miljøbeskyttelse	4,7	6,4	3,8	3,4
Diverse	-0,1	0,1	-0,4	-0,5
Vandløbsvæsen	7,1	7,3	6,4	6,6
Redningsberedskab	13,6	13,6	13,5	13,9
Trafik og infrastruktur	82,3	81,8	78,8	76,3
Byudvikling, miljø og trafik i alt	139,3	133,6	126,9	121,8

Note 3

Undervisning og kultur (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Folkeskolen, mm.	520,6	548,5	529,4	546,2
Ungdomsuddannelser	21,7	21,2	20,6	21,0
Folkebiblioteker	24,5	24,6	23,8	24,9
Kulturel virksomhed	18,8	20,9	19,2	18,5
Folkeoplysning og fritidsaktiviteter, mv.	33,9	35,0	33,8	31,9
Undervisning og kultur i alt	619,6	650,2	626,8	642,7

Note 4

Sundhedsområdet (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Sundhedsudgifter, mv.	247,7	248,4	244,8	250,8
Sundhedsområdet i alt	247,7	248,4	244,8	250,8

Note 5

Sociale opgaver og beskæftigelse (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Den centrale refusionsordning	-6,3	-9,2	-10,2	-7,2
Dagtilbud til børn og unge	184,5	194,4	191,8	186,6
Tilbud til børn og unge med særlige behov	125,3	140,0	131,7	131,2
Tilbud til ældre og handicappede	411,8	422,6	409,3	407,4
Rådgivning	3,8	4,0	3,9	4,2
Tilbud til voksne med særlige behov	177,4	190,8	186,0	178,1
Tilbud til udlændinge	21,1	10,4	7,7	23,2
Førtidspensioner og personlige tillæg	231,1	222,1	221,8	218,5
Kontante ydelser	238,2	239,2	237,8	253,4
Revalidering	132,8	142,4	148,6	134,1
Arbejdsmarkedsforanstaltninger	36,5	36,4	39,4	40,3
Støtte til frivilligt socialt arbejde og øvrige sociale formål	1,3	1,3	1,3	1,5
Sociale opgaver og beskæftigelse i alt	1.557,7	1.594,4	1.569,2	1.571,3

Note 6

Fællesudgifter og administration, mv. (i mio. kr.)	Budget 2017	Korrigeret budget 2017	Regnskab 2017	Regnskab 2016
Politisk organisation	10,2	11,0	10,0	9,9
Administrativ organisation	279,3	309,8	283,6	280,0
Erhvervsudvikling, turisme og landdistrikter	10,0	9,2	9,9	10,9
Lønpuljer, mv.	51,7	36,5	25,5	18,7
Fællesudgifter og administration i alt	351,2	366,5	329,0	319,5

Note 7

Anlægsoversigt

i mio. kr.	Grunde	Bygninger	Tekniske anlæg, mv.	Inventar mv.	Materielle anlægs- aktiver under udførelse	I alt
Kostpris pr. 01.01.2017	165.121	1.535.431	101.212	90.836	235.178	2.127.778
Tilgang	7.450	134.833	8.178	463	3.568	154.492
Afgang	-1.923	-18.309	-1.136	0	-144.924	-166.292
Overført	0	0	0	0	0	0
Kostpris pr. 31.12.2017	170.648	1.651.955	108.254	91.299	93.822	2.115.978
Ned- og afskrivninger pr. 01.01.2017		790.980	60.669	81.175	0	932.824
Årets afskrivninger	0	39.930	7.585	3.120	0	50.635
Årets nedskrivninger	0	0	0	0	0	0
Af- og nedskrivninger - afhændede aktiver	0	-9.391	-643	0	0	-10.034
Ned- og afskrivninger pr. 31.12.2017	0	821.519	67.611	84.295	0	973.425
Regnskabsmæssig værdi pr. 31.12.2017	170.648	830.436	40.643	7.004	93.822	1.142.553

Anlægsoversigten viser de regnskabsførte-værdier af kommunens grunde, bygninger, inventar, mv. i kroner - herunder foretagne afskrivninger.

Note 8

Ejerandele

Aktier, andelsbeviser og ejerandele	2017		
	Ejerandel i %	Indre værdi i mio. kr.	Kommunens andel i mio. kr.
Vestbanen A/S	37,8	16,6	6,3
Outtrup Plantage A/S	5,4	8,3	0,5
Deponiselskabet Bobøl I/S	12,4	6,9	0,9
AFT 2005 A/S	0,1	-	-
Kommunernes Pensionsforsikring A/S	0,3	4.569,0	11,4
Kommunedata A/S	0,0	1.164,6	0,2
Forsknings- og Udviklingsparken Vest A/S	5,9	10,5	0,6
Varde Kloak- og Spildevand A/S	100,0	879,0	879,0
Varde Varmeforsyning A/S	100,0	30,8	30,8
Varde Vandforsyning A/S	100,0	133,6	133,6
Varde Affald A/S	100,0	20,0	20,0
Sydvestjysk Brandvæsen	34,2	7,6	2,6
Energningen	7,1	53,1	2,6
AFLD	16,3	19,2	3,1
Det Danske Madhus Varde A/S	40,0	6,1	1,2
I alt		6.925,3	1.092,8

Ovenstående svarer til den bogførte værdi i regnskabet.

Note 9

Udvikling i egenkapital	mio. kr.
Egenkapital pr. 1. januar 2017	-909,1
+/- udvikling i selvejende institutionernes aktiver	0,2
+/- udvikling i skattefinansierede aktiver	45,7
+/- udvikling i donationer	0,3
+/- udvikling på balancekontoen	-31,6
<u>Specifikation af udviklingen på balancekontoen</u>	
- resultat ifølge regnskabsopgørelsen	-99,6
1) - ændring af aktiver og indskud i selskaber, mv.	-40,4
- afskrivning på restancer og tilgodehavender	1,6
- regulering af indskud i Landsbyggefonden	2,3
- regnskabsmæssige posteringer vedrørende ældreboliger	0,4
2) - registrering af markedsværdi på swapaftaler	-11,7
3) - ændring i hensættelse til tjenestemænd	104,5
4) - ændring i hensættelse til arbejdsskadeforpligtelse	8,0
- ændring i hensættelse til leasingforpligtelser	-2,3
- ændring i hensættelse til feriepenge	2,5
- kursreguleringer på obligationer og investeringsbeviser	-7,4
- indeksregulering af lån	-1,1
- ændring i deponeringer	12,9
- hensættelse til tab på tilgodehavender	-0,8
- reguleringer vedr. øvrige hensættelser	-0,5
Egenkapital pr. 31. december 2017	-894,5

Kommentarer til opgørelsen:

Ad. 1: Ændring af aktiver og indskud i selskaber mv. vedrører primært registrering af den indre værdi i Forsyningsselskaberne.

Ad. 2: Ændringen følger opgørelsen af markedsværdi på swapaftaler.

Ad. 3: Indførelse af nye beregningsprincipper fra Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Ad. 4: Ændringen følger aktuarmæssig opgørelse på området for arbejdsskadeerstatninger, hvor vi er selvforsikret, og dermed skal foretage hensættelse til forventede fremtidige erstatninger.

Note 10

Langfristet gæld (i mio. kr.)	2017	2016	2015	2014	2013
Ældreboliger	335,4	348,5	363,0	378,0	385,0
Finansielt leasede aktiver	1,5	3,8	5,0	7,0	8,0
Øvrig gæld	454,6	484,8	461,0	432,0	414,0
Langfristet gæld i alt	791,5	837,1	829,0	817,0	807,0

Note 11

Kortfristet gæld (i mio. kr.)	2017	2016	2015	2014	2013
Skyldige feriepenge	208,9	206,6	206,1	203,4	204,6
Skyldige til leverandører, m.fl. - endnu ikke forfaldne	128,7	117,3	137,7	133,2	152,6
Mellemregninger mellem årene og øvrig gæld	189,6	195,0	185,6	172,7	221,3
Beboerindskud i ældreboliger, mv.	13,6	13,7	13,4	12,2	10,9
Kortfristet gæld i alt	540,8	532,6	542,8	521,5	589,4

Note 12

Kautions- og garantiforpligtelser (i mio. kr.)	2017	2016	2015	2014	2013
Kautions- og garantiforpligtelser					
Energist I/S - interessent selskab	30,1	43,1	38,0	41,0	36,7
Udbetaling Danmark - interessent selskab *)	1.184,1	900,4	704,4	573,8	539,3
Din Forsyning A/S - selskab med solidarisk hæftelse	36,1	25,0	0,0	0	0
Idrætsformål	47,7	42,2	34,2	36,3	36,4
Forsyningssektoren (vand, varme, biogas, affald, kloak)	263,9	256,2	218,4	148,3	106,2
Varde Museum og Fonden Nymindegab Museum	20,9	24,1	14,2	10,3	0
I alt	1.582,8	1.291,0	1.009,2	809,7	718,6
Garantiforpligtelser vedr. bolig- og institutionsbyggeri					
Anden kommunal garanti for lån til bolig- og institutionsbyggeri	547,0	535,6	547,8	552,7	563
I alt	547,0	535,6	547,8	552,7	563,0
Kautions- og garantiforpligtelser i alt	2.129,8	1.826,6	1.557,0	1.362,4	1.281,6

*) Solidarisk hæftelse med alle landets kommuner

Se i øvrigt i Specifikationshæftet for den fuldstændige note vedrørende kautions- og garantiforpligtelser.

Note 13

Indskud i Landsbyggefonden skal ifølge Økonomi- og Indenrigsministeriets regler ikke optages i balancen.

Indskuddet udgør 89,3 mio. kr. pr. 31. december 2017.

Note 14

Område / mio. kr.	Nominal værdi	Nedskrivning af forventet tab	Bogført værdi
Tilgodehavender for grundejere	0,6		0,6
Udlån til beboerindskud	13,3		13,3
Andre langfristede udlån og tilgodehavender	56,5	1,7	54,8
Anden gæld	-9,5		-9,5
I alt	60,9	1,7	59,2

Note 15

Opgaver udført for andre offentlige myndigheder

Der skal redegøres for opgaver udført for andre offentlige myndigheder i det omfang, at opgavevaretagelsen er foretaget på grundlag af et individuelt tilbud, eller opgaven overstiger 1 mio. kr.

Varde Kommune har ikke udført sådanne opgaver i 2017.

Redegørelsen omfatter ikke mindre opgaver på fx teknik og miljøområdet, som afregnes efter en fastsat timepris og opgaver på det sociale område, der udføres i henhold til rammeaftaler mellem regioner og kommuner.

Swap regnskab 2017

Renteswap

Varde Kommune anvender renteswaps til at omlægge lån fra variabel til fast rente eller omvendt for en nærmere aftalt periode.

Alle underliggende lån har vi optaget i KommuneKredit.

Nr.	Modpart	Oprindelig hovedstol	Nominal restgæld pr. 31. december 2017	Markedsværdi pr. 31. december 2017	Udløbsdato	Renteforhold	Valutaforhold
1	Sydbank	8.746.000	5.549.424	792.619	8. marts 2026	Fast 3,52%	DKK
2	Sydbank	56.039.464	31.692.495	4.000.500	30. december 2024	Fast 3,46%	DKK
3	Nordea	40.000.000	33.407.478	9.560.099	26. marts 2036	Fast 3,91%	DKK
4	Nordea	15.168.831	11.797.980	1.400.915	31. juli 2031	Fast 2,49%	DKK
5	Deutsche Bank	21.000.000	12.532.824	4.737.778	31. januar 2024	Indeks	DKK
6	Deutsche Bank	-81.842.459 81.842.459	-56.185.156 56.185.156	32.369.200	31. marts 2027	Indeks	DKK
7	Deutsche Bank	-117.580.990 117.580.990	-75.836.118 75.836.118	22.919.695	30. december 2032	Indeks	DKK

Hele kroner

+fortegn = negativ værdi

Når aftalerne har en negativ værdi er det udtryk for, at renteniveauet ved udgangen af 2017 var lavere end det var på de enkelte aftalers indgåelsestidspunkt.

Hvis renteniveauet stiger vil værdierne på de indgåede swaps blive forbedret.

I praksis modtager vi:

- En variabel rente på renteswap nr. 1 - 4, der modsvarer renten på lån i KommuneKredit og betaler fast rente jf. kolonne om rente forhold.
- En variabel rente på renteswap nr. 5, der modsvarer renten på lån i KommuneKredit og betaler en ydelse i forhold til underliggende renteindeks.
- En fast rente på renteswap nr. 6, der modsvarer renten i renteswap nr. 5 og betaler en ydelse i forhold til underliggende renteindeks.
- En ydelse på renteswap nr. 7, der svarer til ydelserne i valutaswap nr. 8-10 og betaler en ydelse i forhold til underliggende valuta indeks.

Valutaswaps

Valutaswap anvendes til at omlægge lån fra en valuta til en anden. Varde Kommune har anvendt valutaswap til at omlægge lån fra danske kroner til schweizerfranc (CHF). Formålet var, at udnytte renteforskellen mellem dansk og schweizisk rente.

I forlængelse af finanskrisen steg kursen voldsomt på schweizerfranc i 2011, hvilket påvirkede de indgåede valutaswapaftaler negativt.

For at skabe budgetsikkerhed indgik Varde Kommune i oktober 2011 en aftale, der neutraliserer Varde Kommunes eksponering mod CHF. Således er Varde Kommune ikke længere afhængige af udviklingen i CHF.

Da den nye aftale er i danske kroner, er den vist i oversigten over renteswap som aftale nr. 7.

Nr.	Modpart	Oprindelig hovedstol	Nominal restgæld pr. 31. december 2017	Markedsværdi pr. 31. december 2017	Udløbsdato	Renteforhold	Valutaforhold
8	Sydbank	25.000.000	18.972.433	7.256.172	30. december 2032	Variabel	CHF
9	Sydbank	45.000.000	25.953.570	8.322.549	30. januar 2024	Variabel	CHF
10	Sydbank	35.000.000	20.186.110	3.460.659	30. januar 2024	Variabel	CHF

Hele kroner

+fortegn = negativ værdi

De akkumulerede markedsværdier er:

Mio. kr.	2013	2014	2015	2016	2017
Markedsværdi af valutaswaps	22,0	22,4	31,9	29,5	19,0

+fortegn = negativ værdi

De negative værdier på i alt 19,0 mio. kr. indgår i kommunens balance som langfristet gæld.

Når aftalerne har negativ værdi er det primært udtryk for, at kursen på CHF er steget siden aftalernes indgåelse.

Den negative værdi er indregnet i renteswap nr. 8 ved, at ydelsesloftet i denne aftale er hævet. Da de faktiske betalinger i renteswap nr. 8 er indeksafhængige er der en mulighed for, at Varde Kommune set over aftalernes løbetid ikke kommer til at betale den negative markedsværdi.

Kommuneoplysninger

Varde Kommune
Bytoften 2, 6800 Varde

Telefon 79 94 68 00
Telefax 79 94 65 54
vardekommune@varde.dk

www.vardekommune.dk

Regnskabsår 2017

1. januar - 31. december

Direktionen

Mogens Pedersen,
kommunaldirektør

Claus Fjeldgaard,
direktør for Social og Sundhed

Britta Boel,
direktør for Børn, Læring og Job

Thomas Japp,
direktør for Plan, Kultur og Teknik

Varde Byråd - 2014-2017

Erik Buhl Nielsen, *borgmester (V)*
Peder Foldager Hansen, *1. viceborgmester (V)*
Kjeld Anker Espersen, *2. viceborgmester (A)*
Per Rask Jensen (V)
Preben Olesen (V)
Lisbeth Rosendahl (V)
Poul Rosendahl (V)
Preben Friis-Hauge (V)
Niels Haahr Larsen (V)
Mads Sørensen (V)
Susanne Bergmann (V)
Connie Høj (V)
Anders Linde (V)
Keld Jacobsen (V)
Thyge Nielsen (V)
Stig Leerbeck (V)
Tina Agergaard Hansen (O)
Julie Gottschalk (O)
Ingvard Ladefoged (A)
Søren Laulund (A)
Marianne B. Kristiansen (A)
Niels Christiansen (C)
Erhardt Jull (C)
Holger Grumme Nielsen (B)
Arne Lindberg Callesen (Ø)

Hjemsted

Varde

CVR.nr.

29 18 98 11

Revisionen

BDO Kommunernes Revision
Birkemose Allé 31, st.
6000 Kolding